

TÜRK

İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

ŞUBAT / 1993

SAYI : 274

TÜRK-İŞ HEYETİ DOĞU ve GÜNEYDOĞU'DA

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

Aylık Yayın Organı

Şubat'93 / Sayı : 274

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU :

Bayram MERAL

Genel Başkan

Şemsi DENİZER

Genel Sekreter

Enver TOÇOĞLU

Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ

Genel Eğitim Sekreteri

Sabri ÖZDEŞ

Genel Teskilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ :

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

TÜRK-İŞ ADINA

Genel Başkan

BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ :

ERDAL TÜT

YAYINI HAZIRLAYANLAR :

ERKİN OKAY

MEHMET OHRI

ERDAL TÜT

FOTOĞRAFLAR :

NİHAT ÜSTÜN

YÖNETİM YERİ :

TÜRK-İŞ Genel Merkezi

Bayındır Sk. No: 10

Yenişehir/ANKARA

Tel : 433 38 24 - 433 31 25 (Santral)

Fax : 433 68 09

Dergimizde yayınlanan yazılar
yazarların düşüncesini yansıtır.

ABONE

Yurtiçi, 6 aylık 40.000.-TL., Yıllık 80.000.-TL.,

Yurtdışı 6 aylık 60.000.-TL., Yıllık 120.000.-TL.

DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR

Dizgi - Baskı : TİSAMAT BASIM SANAYİİ

Tel : 418 10 19 ANKARA

BASKI TARİHİ : 6.1.1993

KAMU KESİMİ KOORDİNASYON KURULU

1993 yılında yenilenecek olan kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde izlenecek politikaları ve toplu iş sözleşmelerindeki son durumu değerlendirmek amacıyla taraf sendikaların katıldığı "Kamu Kesimi Koordinasyon Kurulu" ilk toplantısını 24 Şubat tarihinde Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral'in başkanlığında yaptı.

Resimde, Koordinasyon Kurulu ilk toplantısında görülüyor.

İÇİNDEKİLER

Türk-İş Başkanlar Kurulu'nu Diyarbakır'da toplandı.....	1
Türk-İş Başkanlar Kurulu sonuç bildirisi.....	6
Diyarbakır'da bölge sendika yöneticileri ile toplantı.....	6
Türk-İş Heyeti Olağanüstü Hal Bölge Valisi ile görüştü.....	8
Türk-İş Heyeti Doğu ve Güneydoğu'da.....	9
B.Meral "Bugün kavga değil, birlik günü".....	10
2821 ve 2822 Sayılı Yasalar değişiyor.....	10
Türk-İş "Sigorta prim artışına izin vermeyeceğiz".....	11
Diyanet İşleri Başkanı Türk-İş'te.....	11
Yol-İş Başkanlar Kurulu toplandı.....	12
Tarım-İş Başkanlar Kurulu toplandı.....	13
Meral ve Toçoğlu ile söyleşi.....	14
Toçoğlu "Devlet Başkanının konuya bakış açısı büyük bir talihsizliktir..".....	15
Osmanlı Bankası emekçisinin protestosu.....	16
ICFTU ve ETUC Bosna'daki toplu tecavüzleri kınadı.....	17
Yasa gecikmesi işçiyi vurdu.....	17
Mesut Yılmaz'ı ziyaret.....	18
Demokratik ve Lâik Türkiye mitingi yapıldı.....	18
İş Kazalarında Türkiye birinci.....	18
Taksitli kıdem tazminatına faiz.....	19
Türk-İş'in Bosna'lı kadının dıramı paneli.....	19
Özelleştirmeye yapılan borç-mal varlığı takasıdır.....	20
Sosyal Yardım zammı Anayasa Mahkemesinde.....	22
Özelleştirmeye hayır mitingi.....	22
TGS, Anadolu Ajansı ile sözleşme imzaladı.....	22
Köşemden.....	23
Sosyal Sigortalar Kurumu Prim Oranları.....	24
Türk-İş'in Doğu ve Güneydoğu Raporu.....	26
Şubat'93 Gıda HarcamasıArka İç Kapak.....	

**TÜRK-İŞ
BAŞKANLAR
KURULU
DİYARBAKIR'DA
TOPLANDI**

Diyarbakır'da toplanan TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplantısı kamuoyunun ilgisi ile karşılandı. Toplantıda, çalışma hayatının sorunları yanında insanın yaşamsal haklarına kasdeden teröre çare bulunması istendi.

Türk-İş heyeti Diyarbakır'da büyük coşku ile karşılandı:

Bayram Meral "Bölgede akan kan hepimizin kanıdır" dedi.

12 Eylül sonrası sendikal hak ve özgürlükler alanındaki kayıplarımız henüz geri verilmemiştir..."

Türk-İş Başkanlar Kurulu, 16. Genel Kurul sonrası ilk toplantısını Diyarbakır'da yaptı.

Türk-İş Genel Başkanı **Bayram Meral**, Yönetim Kurulu üyeleri ve Türk-İş'e bağlı sendikaların başkanları, havaalanında kalabalık bir işçi ve va-

tandaş topluluğu tarafından bayraklar, flamalar, davul, zurna ve çiçeklerle karşılandı.

Havaalanından büyük bir konvoyla Diyarbakır merkezine giden Türk-İş heyetine, yol boyunca vatandaşlar sevgi gösterilerinde bulundular ve binalardan çiçekler atıldılar.

Türk-İş heyeti aynı gün, saat 15'te Karayolları Sosyal tesislerinde, Türk-İş üyesi sendika şubeleri yöneticilerinin katılımı ile yapılan toplantıda hazır bulundu. "*İlgili haber diğer sütunlarımızda*" Daha sonra Türk-İş Genel Başkanı **Bayram Meral** başkanlığındaki

MERAL'in karşılanışında heyecan dorukundaydı..

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL'i bölge sendikacıları ve işçiler samimi bir şekilde coşku ile karşıladı.

Başkanlar Kurulu üyeleri, Olağanüstü Hal Bölge Valisi Ünal Erkan'ı ziyaret etti.

Bu ziyarette, Türk-İş'in Güney ve Güneydoğu illerinin sorunlarını içeren hazırladığı rapor ile, sendika şube başkanları toplantısında dile getirilen sorunlar, Olağanüstü Hal Bölge Valisine verildi.

BAŞKANLAR KURULU TOPLANTISI

Türk-İş Başkanlar Kurulu 14 Şubat'ta Diyarbakır Büyük Otel salonunda yapıldı. Toplantıyı bir konuşma ile açan Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral "12 Eylül sonrasındaki sendikal hak ve

özgürlükler alanındaki kayıplarımız henüz geri verilmemiştir" dedi. Meral, Türk-İş bütünlüğünün ekonomik alanda son yıllardaki başarıları üzerine ise, sermayedar sınıfın yeni ve güçlü bir saldırısının başladığını açıkladı.

Bayram Meral, Türk-İş Başkanlar Kurulu toplantısını şu konuşma ile açtı:

"Başkanlar Kurulumuz, 16. Olağan Genel Kurulumuzda oybirliğiyle alınan karar uyarınca, ilk toplantısını Diyarbakır'da yapıyor. Bu toplantının Sendikalarımıza, Türk-İŞ'e, işçi sınıfımıza, tüm çalışanlara ve ülkemize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Başkanlar Kurulumuzun bu toplantısında, içinde bulunduğumuz durumu ve sorunları ele alacağız. Daha sonra da, Genel Kurul kararlarımızın ışığında, önümüzdeki döneme ilişkin somut adımları görüşeceğiz.

1992 yılı, Türkiye'nin uzun yıllardır özlemi olan bir Koalisyon Hükümeti'nin yönetiminde geçti.

Koalisyon Hükümeti, çeşitli alanlardaki bazı olumlu adımlarına karşılık, işçi sınıfının, tüm çalışanların ve ülkemizin sorunlarına köklü çözümler bulmada başarısız kalmıştır.

★ Enflasyon aracılığı ile yoksul daha yoksullaştırılırken, zenginler daha da zenginleşmektedir.

Hükümet, 12 Eylül'ün kalıntılarının temizlenmesinde, ülkemizin demokratikleşmesinde, faili meçhul cinayetlerin, bazı kanundışı ve hatta insanlık dışı uygulamaların önlenmesinde ve çağdaş hak ve özgürlüklerin tanınmasında başarılı değildir.

Terör, yüzlerce insanın yanı sıra, dürüst ve mücadeleci tavırla herkesin saygısını kazanmış olan Uğur Mumcu'yu da katletmiştir.

Türk-İş olarak, terörün her türünü lanetlediğimizi bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Halkımızı, bir bütün olarak, teröre karşı açık tavır almaya ve demokrasi ve laiklik cephesinde birleşmeye davet ediyorum.

Değerli Başkanlar,

Türk-İş olarak, 12 Eylül döneminin kalıntılarını hâlâ görmekten ve yaşamaktan büyük üzüntü duyuyoruz.

12 Eylül'ün kalıntıları özellikle Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde etkisini sürdürmektedir. Bir türlü durmayan ve durduru-

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu üyeleri toplantı anında.

Toplantı anında bir görünüş.

► lamayan terör eylemleri nedeniyle bölgede dökülen kan, hepimizin kanıdır.

Enflasyon sürmektedir. Hükümet, enflasyonu yavaşlatmak için köklü tedbirler almaktan kaçınmaktadır. Enflasyon aracılığıyla yoksul daha da yoksullaştırılırken, zenginler daha da zenginleşmektedir.

İşsizlik tüm çalışanlar için en büyük sorundur.

Hükümet, iç ve dış borçlar nedeniyle daha da büyüyen bütçe açıklarını kapatabilmek için ücretlilere yüklenmektedir.

Brüt ücretlerimizden yapılan kesintilerin oranı 1985 yılında yüzde 31 iken, 1991 yılında yüzde 39'a çıkmıştır.

1987 yılında gelir vergisinin yüzde 31'ini ücretliler öderken, bu oran 1991 yılında yüzde 64'e

tırmanmıştır.

12 Eylül sonrasındaki sendikal hak ve özgürlükler alanındaki kayıplarımız henüz geri verilmemiştir.

Anayasada, 2821, 2822, 1475 ve 506 sayılı yasalarda ve diğer birçok yasada, yönetmelikte ve tüzükte lehimize hiçbir önemli düzenleme yapılmamıştır.

Türk-İş bütünlüğünün ekonomik alanda son yıllardaki başarıları üzerine ise, sermayedar sınıfın yeni ve güçlü bir saldırısı başlamıştır. Toplu iş sözleşmelerinin imzası sonrasında binlerce işçi işten çıkarılmıştır.

Binlerce işçi, işten atma tehdidiyle sendikadan istifa ettirilmiştir.

Sendikaya üye olan işçi, kapının önüne konmuştur.

Kamu kesiminde sözleşmeli

personel uygulaması sürmektedir. Memurlaştırılan bazı işçiler, grev ve toplu pazarlık haklarından yoksun bırakılmaktadır.

★ Bayram MERAL konuşmasında hükümeti eleştirerek "Enflasyon sürmektedir. Hükümet, enflasyonu yavaşlatmak için köklü tedbirler almaktan kaçınmaktadır" dedi.

Özelleştirme ve taşeronlaştırma, tabanımızı oymaktadır.

Yerli ve yabancı kaçak işçi çalıştırma yaygınlaşmaktadır.

Geçici işçi ve kısmi zamanlı işçi çalıştırma uygulaması, sendikasılaşmayı teşvik etmektedir.

Toplu iş sözleşmelerindeki sapsam-dışı personel artmaktadır.

Sendika liderleri konuşmaları izliyor.

Toplantı sırasında liderler konuşmaları izliyor.

Başkanlar kurulu üyeleri çalışmaları sırasında..

■ Kamu kuruluşlarında res'en emeklilik yaygınlaşmakta, bu işçilerin yerine yeni işçi alınmaktadır.

Sendikasılaştırma amacıyla işyerleri küçültülmekte, bölünmekte veya geçici olarak kapatılmaktadır. Ülkemizdeki 400 bin işyerinden 350 bininde yalnızca 1-9 işçi çalışmaktadır.

Eve iş verme, küçük atelyelere fason ve götürü iş yaptırma gibi uygulamalar yaygınlaştırılmaktadır.

Sermayedar sınıf, bütün bunlarla da yetinmemekte, sendikal hak ve özgürlüklerimizin daha da kısıtlanması için kampanyalar açmaktadır.

Sermaye yanlısı basın ve televizyon kanallarının etkisiyle, kamuoyu sendikal işçiler aleyhinde oluşturulmaktadır.

Sendikal işçilerin "mutlu azınlık" oluşturduğu yalanı yayılmaktadır.

Türkiye işveren Sendikaları Konfederasyonu, bir taraftan TÜRK-İŞ ile ilişkilerini yumuşatmaya çalışırken, diğer taraftan işverenlerin bu olumsuz tavrı sürmektedir.

Hükümetle ilişkilerimizde de bazı sorunlar vardır.

1992 toplu iş sözleşmeleri, Teksif ve Hava-İş Sendikalarımızın kamu kesimi işyerleri dışında olumlu bir biçimde sonuçlandırılmıştır.

1993 toplu iş sözleşmeleri ise Başkanlar Kurulumuzda ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Kıdem tazminatı sandığı kurma önerisini kesinlikle onaylamıyoruz. Askeri yönetim döneminde bile elimizden ayınamayan bu hakkımıza hiçbir güç dokunamayacaktır.

Memurların sendikal haklarını kullanmaları önüne çıkarılan

engellerin kaldırılmasını istiyoruz.

Ekonomik ve sosyal danışma konseyi önerisini, ülkemizde çalışma yaşamına ilişkin anti-demokratik düzenlemelerin kaldırılması, özgür toplu pazarlık ve grev haklarımızın kısıtlamaması ve çalışanların tümünün gerektiği gibi temsil edilmesi koşuluyla, uygun bir diyalog ortamı olarak değerlendiriyoruz.

Sosyal Sigortalar Kurumu ise hakkımız olan hizmeti sunmaktan acizdir. Buna rağmen işçilerden kesilen primi daha da artırma girişimlerine izin veremeyeceğiz.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 1993 Ocak ayında yayınlanan istatistiklere göre, ülkemizdeki 2 milyon 342 bin sendika üyesinin 1,8 milyonunu, yani yüzde 77'sini Türk-İş temsil etmektedir.

Türk-İş, Genel Kurulumuzda alınan karar uyarınca, diğer Konfederasyonlarla ortak işçi ■

TÜRK-İŞ Başkanlar kurulu üyeleri konuşmaları izlerken..

Toplantıyı izleyen sendika liderleri çalışmalar sırasında..

► çıkarları konusunda diyaog içinde olmaya ve işbirliği yapmaya hazırdır.

Ancak, DİSK'in bazı sendikalarının sendikacılığa ters davranışları söz konusudur. Bu nedenle, başta Belediye-İş, Teksif ve Tekgıda-İş olmak üzere birçok Sendikamızın karşı karşıya bulunduğu sorunlar Türk-İş'in sorunlarıdır. Özellikle bazı belediyelerde Genel-İş'in yaptığı sarı sendikacılığı tasvip etmek mümkün değildir. "İşe işçi alacağız" diyerek sendikaya üye kaydetmeyi de dürüstlikle bağdaştıramıyoruz.

DİSK'e bağlı Gıda İş Sendikasının bu çirkin uygulamalarını sergileyen bir televizyon haberinin yukarıdan gelen talimatla yayından kaldırılmasını da kınıyoruz.

İşçi sınıfının temsilcisi Türk-İş olarak, karşı karşıya bulunduğumuz bu sorunların en kısa sürede çözümünü istiyoruz.

Haklı ve meşru taleplerimizi hayata geçirebilmek, Türk-İş'in gücüne ve tüm çalışanlardan alacağı desteğe bağlıdır.

Türk-İş olarak, hükümetle ve siyasal partilerle ilişkilerimizi, kendi sınıf çıkarlarımıza uygun bir biçimde düzenlemek zorundayız. Önümüzdeki haftalarda taleplerimizi Hükümete ve siyasal partilerimize tekrar ileteceğiz. Sorunlarımızı kendilerine anlatacağız.

Hükümet, vaatlerinin büyük bir bölümünü henüz yerine getirmemiştir. Hükümetin bu tavrının sürmesi durumunda, meşru ve demokratik tepkimizi nasıl ve ne zaman göstereceğimize bu toplantımızda karara bağlanmalıdır.

Genel Kurulumuz sonrasında Türk-İş'i ziyaret eden siyasi parti yöneticileri, 12 Eylül kalıntılarının temizlenmesi ve ülkemizin demokratikleştirilmesi konusunda üzerlerine düşen görevi yapacaklarını ifade etmişlerdir. Hükümetin bu konularda Meclis'e getireceği tasarımlara olumlu baka-cakları vaadinde bulunmuşlardır.

Tüm siyasi partileri, işçi sınıfına verilen vaatleri tutmaya davet ediyorum.

Türk-İş ve sendikalar olarak, 1989-1991 döneminde halkın des-

Toplantıda Doğu ve Güney-Doğu Anadolu sorunlarına dikkat çekildi.

Başkanlar kurulu üyeleri toplantıda..

teğine sahiptik. 1993 toplu sözleşme görüşmelerinde ve yasaları tüm çalışanlar lehine değiştirme mücadelemizde bu desteğe büyük ihtiyacımız olacaktır.

Biz mutlu bir azınlık değiliz. Ayırılmaz bir parçasını oluşturduğumuz halkımızın tüm kesimlerinin sorunlarına Türk-İş olarak sahip çıktık ve çıkacağız. Sendikasız işçinin, memurun, işsizinin, emeklinin, esnaf-sanatkarın ve köylünün haklı mücadelesinde en büyük destek biziz.

Sendikalı işçilerin kazanımlarını, tüm ücretlilere ve tüm çalışanlara yaymaya çalıştık ve çalışacağız.

Türk-İş olarak, uluslararası alanda da gücümüzü ve etkimizi artıracacağız.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra kurulan Türk Cumhuriyetlerindeki sendikal hare-

ketler ile yakından ilgileneceğiz.

Azerbeycan ve Bosna-Hersek'teki insanlık dışı uygulamalara karşı çıkmaya, Filistin halkının haklı mücadelesini desteklemeye devam edeceğiz ve uluslararası sendikal alanda Batı'nın çifte standartlı tavrını eleştireceğiz.

Bu toplantıda bu sorunlar konusunda görüşmeler yapacağız ve Genel Kurul kararlarımız ışığında, bu konularda somut politikalar ve eylem programları belirleyeceğiz.

Türk-İş'in ve Sendikalarımızın bu görevleri yerine getirecek güçte olduğuna inanıyorum. Bu inançla, Başkanlar Kurulumuzun hayırlı ve uğurlu olmasını diler, Türk-İş Yönetim Kurulu adına saygı ve sevgilerimi sunarım."

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU SONUÇ BİLDİRİSİ

Türk-İş, Genel Başkanı Bayram MERAL sonuç bildirisini kamuoyuna açıklıyor.

“Hükûmet vaadlerini gerçekleştirmezse Türk-İş meşru ve demokratik kitle eylemlerini gündeme getirecektir...”

14 Şubat'ta Diyarbakır'da yapılan Başkanlar Kurulu toplantısına ilişkin sonuç bildirisi, 17 Şubat'ta Ankara'da Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral tarafından basın toplantısı ile açıklandı.

Meral, Türk-İş heyetine gösterilen büyük misafirperverlik ve dostluk nedeniyle Diyarbakır halkına ve işçilere teşekkür etti ve sonuç bildirisini açıkladı.

Bildiri aynen şöyle:

“14 Şubat 1993 günü Diyarbakır'da toplanan Türk-İş Başkanlar Kurulu, öncelikle, gösterilen büyük misafirperverlik ve dostluk nedeniyle, Diyarbakır halkına ve bölgedeki sendika şube yöneticilerine ve işçilere teşekkür eder. Diyarbakır'da Türk-İş Başkanlar Kurulu'na gösterilen büyük ilgi ve yakınlık, halkımızı bölmeye çalışanlara verilen güzel bir cevaptır.

Türk-İş Başkanlar Kurulu, işçi sınıfının ve tüm çalışanların sorunlarını değerlendirmiş ve taleplerimiz konusunda Hükûmeti ve işverenleri son bir defa uyarma kararına almıştır.

Hükûmetin derhal uygulamasını istediğimiz acil taleplerimiz, yürürlükteki mevzuatta zaten var olan, ancak uygulanmayan haklarımıza ve Bakanlar Kurulu'nun yetkisindeki düzenlemelere ilişkindir.

— Sendikasılaştırma nedeniyle işçi çıkarma önlenmelidir.

— Yerli ve yabancı kaçak işçi çalıştırma, bordroda düşük ücret veya kısa süreli çalışma gösterme uygulaması engellenmeli, Maliye Bakanlığı ve SSK'nın denetimleri yoğunlaştırılmalıdır.

— İşçi sağlığı konusundaki tüzük ve yönetmelik hükümleri uygulanmalı, işçi sağlığı denetimleri ciddi olarak yapılmalıdır.

— Kamu işlerinde taşeronlaşmaya karşı, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye tarafından onaylanmış olan 94 sayılı Sözleşmesi derhal uygulanmalıdır.

— Sosyal Sigortalar Kurumu'nun alacakları tahsil edilmeli ve SSK hizmetleri düzeltilmelidir.

— Ücretlilerin gelir vergisi yükünün indirilmesi konu-

sunda Bakanlar Kurulu'na verilen yetkiler işçiler lehine derhal kullanılmalıdır.

— Devlet İstatistik Enstitüsü'nün yayınladığı Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları İndeksi'nin hesaplanmasına Türk-İş de katılmalıdır.

— Belediye işçilerinin alacakları derhal ödenmelidir. Hükûmetin kısa bir süre içinde çözümünü istediğimiz sorunlara ilişkin taleplerimiz ise şunlardır:

— Ülkemizdeki her türlü terör odağı yok edilmeli, faili meçhul cinayetler engellenmeli ve bunların faileri bulunmalıdır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki bazı anti-demokratik, kanun dışı ve hatta insanlık dışı uygulamalara son verilmelidir. Terörist ile halk birbirinden özenle ayrılmalıdır. Güvenlik güçlerinin halka gereken şefkati göstermesi sağlanmalıdır.

— Anayasamızda ve Türkiye'nin onaylanmış olduğu uluslararası belgelerde yer alan tüm hak ve özgürlükler, ülkemizin her köşesinde uygulanmalıdır.

— 12 Eylül döneminde işçiler ve tüm çalışanlar aleyhin-

Diyarbakır'da bölge sendika yöneticileri ile toplantı

- Türk-İş Genel Başkanı: “Sorunlar demokratik yollardan çözülecek..”

Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, Yönetim Kurulu ve Başkanlar Kurulu üyeleri ile birlikte, Diyarbakır'da Türk-İş üyesi sendika şubeleri yöneticileri ile Karayolları Sosyal Tesislerinde yaptığı toplantıda, Güney ve Güneydoğu'nun sorunları görüşüldü.

Toplantıyı bir konuşma ile açan

Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, “Türk-İş olarak, tüm sorunların meşru ve demokratik yollardan çözülmesi gerektiğine inanıyoruz” dedi ve 1984 yılından beri bu bölgede kan döküldüğünü, öncelikle bu kanın durdurulması gerektiğini, huzur ve güvenliğin sağlanmasını istediklerini söyledi.

Bayram Meral, toplantıda şu konuşmayı yaptı:

“Hepinizi Türk-İş adına saygı ve sevgilerimle selamlarım.

Türk-İş Başkanlar Kurulu 16. Genel Kurulumuzun ardından ilk defa olarak toplanıyor.

Başkanlar Kurulumuzun Diyarbakır'da toplanması, Türk-İş'in bu bölgede yaşanan sorunlara ne kadar yakından ilgilendiğinin açık bir ifadesi ve kanıtıdır.

12 Eylül darbesi sonrasında, başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm çalışanlar büyük kayıplar yaşadı. Sermayedar sınıf ise bu baskı döneminden yararlandı.

de mevcut mevzuatta yapılan tüm değişiklikler ve yeni çıkarılan tüm yasa, tüzük ve yönetmelikler değiştirilmelidir. Bunların yerine demokratik bir ortamda tartışılan ve ILO normlarına ve Avrupa Topluluğu standartlarına uyan çağdaş düzenlemeler getirilmelidir. Bu konudaki taleplerimiz önümüzdeki haftalarda Hükümete ve siyasi parti yöneticilerine tekrar sunulacaktır.

— İş güvencesi yasa tasansı yasalasmalı, 158 sayılı ILO Sözleşmesi'nin onaylanması yeniden uygun görülmelidir, tüm çalışanlar için iş güvencesi sağlanmalıdır.

— Kamu kesimi işveren sendikaları toplu sözleşme görüşmeleri ve uygulaması da devreden çıkarılmalıdır.

— Yüksek Hakem Kurulu'nun 12 Eylül sonrasında toplu iş sözleşmelerimizin idari maddelerinde yaptığı tahribat 1993 toplu iş sözleşmelerinde telafi edilmelidir.

— Sendikalaştırma amacıyla geçici ve kısmi zamanlı işçi çalıştırma, işyerlerini bölme veya geçici olarak kapatma uygulamaları önlenmelidir.

— Az kazananan az, çok kazananan çok vergi alınacak bir vergi düzeni kurulmalıdır. Asgari ücret insanca yaşanabilecek bir düzeye çıkarılmalıdır. Asgari ücret kadar ücret gelirinden gelir vergisi alınmamalıdır.

— Ücretlerden yapılan fon kesintileri kaldırılmalıdır.

— Sosyal sigorta primleri azaltılmalı, SSK demokratik bir yapıya kavuşturulmalıdır ve SSK hizmetlerinin niteliği yükseltilmelidir.

— TRT'de işçilerin yasal hakları ve işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında Türk-İş ile işbirliği içinde hazırlanmış programlar yayınlanmalıdır.

— Tarım işçileri yasal güvenceye kavuşturulmalıdır.

— Kamu kesimindeki geçici işçilerin daimi kadroya geçirilmesi sağlanmalıdır.

— Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı işyerlerine ilişkin mevzuat, işçi haklarına anti-demokratik ve çağdaş sınırlamalar getirmeyecek bir biçimde yeniden düzenlenmelidir.

— Özel radyo ve televizyonlarda çalışanlar da 212 sayılı Basın İş Yasası kapsamına alınmalıdır.

— Memurlara vaad edilen çağdaş sendikal hak ve özgürlükler tanınmalı, ülkemizdeki memur kapsamı daraltılmalı, sözleşmeli personel uygulaması kaldırılmalıdır.

— Emeklilerin aylıkları insanca yaşanabilir bir düzeye çıkarılmalı ve emeklilerin her alandaki sorunlarına sahip çıkılmalıdır.

— Türkiye'de demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlemesi sağlanmalıdır. Bu amaçla, 1982 Anayasası demokratik bir tartışma ortamında yeniden hazırlanmalıdır. 12 Eylül döneminin tüm anti-demokratik kalıntıları temizlenmelidir.

— İşyerlerinden başlayarak, hayatın tüm alanlarında

• Türk-İş tüm çalışanların haklı talepleri için demokratik mücadelesini sürdürecektir.

demokratik işleyişlerin gerçekleşmesinin önünde Anayasal ve yasal engeller kaldırılmalıdır. TRT'de ve tüm kamu iktisadi teşebbüslerinin yönetim kurullarında Türk-İş temsil edilmelidir.

— İşçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatı, çağdaş teknoloji ve üretimde kullanılan güdüler gözönünde bulundurularak, yeniden düzenlenmelidir.

— Ülkemizde sosyal hukuk devleti kurulmalıdır.

— Taşeronlaştırma yoluyla işçi kıyımına ve sendikalaştırmaya son verilmelidir.

— Özelleştirmenin, ülkemizin ve halkımızın zararına sonuçlar doğurması, sendikaların da aktif bir biçimde katılacağı bilimsel araştırma ve tartışmalarla engellenmelidir. KİT'ler, siyasi müdahaleden ve özel sektörü teşvik etmenin araçları olmaktan kurtarılmalıdır.

— Hükümet enflasyonu kontrol altına almalı ve enflasyondan ücretlilerin, emeklilerin ve diğer çalışanların zarar görmesini önlemelidir.

— Hükümet, işsizliği azaltıcı yatırımlar yapmalı veya yaptırmalı, işsizlik sigortasına ilişkin yasa taslağını yasalastırmalıdır.

Özel sektördeki bazı işverenler, en temel hak ve özgürlüklerini kullanan işçileri isten atma veya tehditle sendikadan istifa ettirme uygulamalarına son vermektedir. İşveren örgütleri, ülkemizde tüm ücretlilerin sendikal hak ve özgürlüklerini geliştirme mücadelesinin önünde engeller oluşturmamalıdır. İşverenlerin, 12 Eylül'ün anti-demokratik mirasına sahip çıkmamaları bekliyoruz.

Türk-İş, bu haklı taleplerinin ve Koalisyon Hükümetinin işçilere ve diğer çalışanlara yaptığı vaatlerin yerine getirilmemesi durumunda, Başkanlar Kurulu'nun belirleyeceği meşru ve demokratik kitle eylemlerini gündeme getirecektir. Bu eylemlerin ilk adımı olarak, önümüzdeki günlerde Türk-İş tarafından bölgesel toplantılar düzenlenecektir.

Türk-İş Başkanlar Kurulu, Hava-İş Sendikamızın THY ve HAVAŞ işyerlerindeki grev oylamaları sırasında işveren baskısını protesto eder. Türk-İş, Hava-İş Sendikamızı ve üyelerini desteklerken, toplu iş sözleşmesinin uygun koşullarda bir an önce sonuçlandırılmasını talep eder.

Türk-İş Başkanlar Kurulu, işçi sınıfının, tüm çalışanların ve ülkemizin son derece ciddi sorunlarla karşı karşıya bulunduğu bir dönemde, sendikacılık hareketindeki bölünmüşlüğü bir an önce sona erdirilmesini talep etmektedir.

Siyasal partilerin birleşme tartışmalarını sürdürdüğü, özelleştirme ve taşeronlaştırma yoluyla işçi kıyımı ve sendikalaştırmanın tüm gücüyle devam ettiği ve işverenleri tek bir konfederasyonun temsil ettiği ülkemizde, üç Konfederasyonun varlığı, önemli bir güç kaybına yol açmaktadır. Ayrıca, bu Konfederasyonların ve bağlı sendikaların geçmişte olduğu gibi, sermaye ve hükümet yerine birbirleriyle uğraşma olasılığı, işçi sınıfına zarar verecektir. Türk-İş Başkanlar Kurulu, bu nedenle, diğer Konfederasyonları ve bağımsız sendikaları, ülkemizdeki sendika üyelerinin dörtte üçünden fazlasını temsil eden Türk-İş'in çatısı altında birleşmeye davet eder ve bu konuda gereken özveriye göstereceğini açıklar.

Türk-İş Başkanlar Kurulu, işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs'ı 1993 yılında uluslararası geleneklere ve ülkemiz koşullarına uygun bir biçimde kitle olarak kutlayacağını belirtir.

1993 yılında kamu kesimindeki toplu iş sözleşme görüşmelerimiz, Türk-İş bünyesinde oluşturulan "Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu" aracılığıyla koordine edilecektir. Türk-İş, haklı taleplerimizin kabul edilmesini sağlamak amacıyla, gerektiğinde, meşru ve demokratik kitle eylemlerine başvuracak ve toplu grevler yapacaktır. Sendikalarımız, grev hakkı olan işyerlerinde 15 Mart 1993, bu haktan mahrum edilmiş işyerlerinde ise 1 Nisan 1993 tarihine kadar görüşmelerini başlatacağıdır.

Türk-İş Yönetim Kurulu ve Başkanlar Kurulu'nun bazı üyeleri, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki halkımızın sorunlarını, bölgedeki Şube Yöneticilerinden dinlemiştir. Bölgedeki sorunlar, hepimizin sorunudur. Türk-İş Başkanlar Kurulu, bölgedeki sorunları daha ayrıntılı bir biçimde incelemek amacıyla, bir komisyonun görevlendirilmesini karar vermiştir. Bu komisyon, Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş'in başkanlığında, Tekstil, Petrol-İş, Yol-İş ve Tes-İş Sendikalarımızın temsilcilerinden oluşacak ve 24 Şubat 1993 tarihinden itibaren bölgedeki çalışmalarına başlayacaktır.

Türk-İş, sendikalı ve sendikasıız tüm işçilerin, memurların, emeklilerin ve işsizlerin temsilcisidir. Türk-İş, en saf ve sanatkarın ve köylünün dostudur. Türk-İş, tüm çalışanların haklı talepleri için meşru ve demokratik mücadelesini sürdürmeye devam edecektir."

■ Sermayedar sınıfının demokrasi-den beklentisi yoktur.

İşçi sınıfının ise demokrasiden başka çıkış yolu yoktur.

12 Eylül darbesi sonrasında çok zor ve sıkıntılı yıllar yaşadık. Siyasal görüşü ve etnik kökeni ne olursa olsun, tüm çalışanlar üzerinde yoğun bir baskı ve sömürü uygulandı. Ülkemizin dört bir tarafında, en temel demokratik hak ve özgürlükler ortadan kaldırıldı.

Bölgenizdeki terör olayları, faili meçhul cinayetler ve bazı kanundışı ve insanlık dışı baskılar nedeniyle siz bu büyük sıkıntıları bugün de yaşamaya devam ediyorsunuz.

Değerli Arkadaşlar,

İşçi sınıfı olarak özellikle 1989 ve sonrasında meşru ve demokratik bir mücadele verdik.

12 Eylül sonrasında ekonomik kayıplarının büyük bir bölümünü bu meşru ve demokratik mücadelemizle geri almış durumdayız.

Diyarbakır'da yarın yapacağımız Başkanlar Kurulu toplantımızda da, diğer kayıplarımızı geri alma mücadelesini konuşacağız.

Türk-İş olarak, tüm sorunların meşru ve demokratik yollardan çözülmesi gerektiğine inanıyoruz.

Ülkemizin Güneydoğu ve Doğu Bölgelerinde 1984 yılından beri kan

dökülüyor.

Öncelikle bu kanın durdurulmasını, ülkemizin her tarafında huzurun ve güvenliğin bir an önce sağlanmasını talep ediyoruz.

Çeşitli grupların silahlı eylemleri, bölgede olağanüstü hal uygulamasının, faili meşhul cinayetlerin ve bazı kanundışı ve insanlık dışı uygulamaların sürmesi açısından malzeme sağlamaktadır.

Türk-İş olarak, bu olayları büyük bir üzüntü ile karşılıyoruz.

Türk-İş toplumsal ve siyasal olayları ele alırken çeşitli ilkelere hareket eder.

Türk-İş için, işçi sınıfının

Türk-İş Başkanlar kurulu toplantısı'ndan bir gün önce, Diyarbakır'da mahalli sendikacılarla toplantı yapıldı.

birliği ve bütünlüğü son derece önemlidir. Siyasal inancı ve etnik kökeni ne olursa olsun, hayatını ücretli olarak kazanan herkes aynı sınıfın parçasıdır. Sınıf kardeşliği, siyasal görüş kardeşliğinden ve etnik köken kardeşliğinden önce gelir.

Türk-İş, işçi sınıfını siyasal görüşlere veya etnik köken farklılıklarına göre bölmeye çalışan her türlü hareketin karşısındadır.

Türk-İş, sorunların çözümünde meşru ve demokratik yolları kabul etmektedir. Demokratik kanalların açık olduğu günümüzde, ifade edilen amacı ne olursa olsun, her türlü silahlı eyleme karşıdır. Silahlı eylemler ve silahlı eylemleri önlemek gerekçesiyle yapılan anti-demokratik, kanundışı ve hatta insanlıkdışı bazı uygulamalar, tüm çalışanların rahatsız ve huzursuz etmektedir.

Türk-İş, Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bütünlüğünü savunmaktadır. Günümüzde, Türkiye'yi bölmek, kardeşi kardeşe düşman etmek isteyenler vardır.

Türkiye'yi Lübnan veya Yugoslavya'ya çevirmek isteyenler vardır. Hiçbir işçinin, hiçbir vatandaşımızın böyle bir oyuna geleceğine inanmıyoruz.

Anadolu'muz bir uygarlıklar beşiğidir. Ülkemizdeki bölgesel ve etnik farklılıklar, en önemli kültürel zenginlikler kaynaklarımızdan biridir.

Türk-İş olarak, ırkçılığın her türüne karşıyız.

Bizim dünyaya bakışımızda, ücretli emek ile sermaye arasındaki ilişki esastır.

Bu genel çerçevede içinde, Güney-

doğu ve Doğu Anadolu konusunda ki düşüncelerimizi, Genel Kurul kararlarımız ışığında, şöyle özetleyebiliriz.

Türk-İş terörün, faili meçhul cinayetlerin ve bölgedeki bazı anti-demokratik, kanundışı ve hatta insanlıkdışı uygulamaların derhal sona erdirilmesini istemektedir.

Teröre karşı devletin resmi güvenlik güçleri dışında hiçbir güç kullanılmamalıdır.

Teröre karşı mücadelede başarının önkoşulu, demokratikleşme ve halka şefkatle yaklaşmaktır.

Güvenlik güçleri, halkımıza gereken şefkati göstermek zorundadır.

Türk-İş olarak, Hükümetten bu bölgede demokratikleşme sürecini hızlandırmasını talep ediyoruz.

Bölge halkından ve özellikle işçilerden ise, sorunların çözümünde yalnız meşru ve demokratik yolları benimsemelerini istiyoruz.

Türk-İş olarak, çoluk-çocuk, yaşlı-geç demeden terör uygulayanları da, faili meçhul cinayetlerin faillerini de, anti-demokratik, kanundışı ve insanlıkdışı bazı uygulamaları yapanları da lanetliyoruz.

İşçiler ve çalışanlar olarak, ülkemizin her tarafından birçok ciddi sorunla karşı karşıyayız. İşsizlik ve enflasyon hepimizin belini bükmemektedir.

Sermayedar sınıf sendikasılaşdırma ve halkı sendikalı işçilere karşı kışkırtma kampanyası, bölge veya etnik köken farkı gözetmemektedir.

Sağlık ve eğitime ilişkin sorunlar, hepimizin ortak sorunudur.

İşsizlik, enflasyon, sendikasılaşdırma, sağlık ve eğitim sorunları, kardeşi kardeşe kırdırarak çözülemez.

Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde tüm çalışanlar büyük sorunlarla karşı karşıyadır.

Ancak bu sorunların önemli bir nedeni, bölgede Ortaçağ'dan kalmış toprak ağalığı ve benzeri yapılarıdır. ■

Türk-İş heyeti, Olağanüstü Hal Bölge Valisi ile görüşüyor.

TÜRK-İŞ HEYETİ OLAĞANÜSTÜ HAL BÖLGE VALİSİ İLE GÖRÜŞTÜ.

Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral ve heyet üyeleri, Karayolları Sosyal tesislerinde, mahalli sendika yöneticileri ile yapılan toplantıdan sonra, Olağanüstü Hal Bölge Valisi Ünal Erkan'ı makamında ziyaret etti.

Bu ziyarette, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun özellikle asayiş sorunları görüşüldü ve Türk-İş'in alınmasını istediği önlemler kendisine bir rapor halinde iletildi.

Olağanüstü Hal Bölge Valisi Ünal Erkan, Türk-İş'in bu konudaki çalışmalarını titizlikle inceleyeceğini ve gereğinin yapılacağını açıkladı.

Türk-İş yönetim kurulu üyeleri bölge sendikaları toplantısında

◆ Ayrıca, devletin bu bölgenin sermayedarlarına verdiği teşvikler, işverenler tarafından ülkemizin başka bölgelerine kaydırılmaktadır. Yıllardır milyarlık teşvik tedbirlerinden yararlanan birçok Doğulu işveren, Doğu'da tek bir fabrika kurmamıştır.

Bugün Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da işleyen fabrikalar, devletimizin kurduğu fabrikalardır. İşçi alan işyerleri, kamu kuruluşlarıdır.

Bölgede terörün sona erdirilmesi, yörede yatırım yapılmasına ve iş olanaklarının yaratılmasına da katkıda bulunacaktır.

Ülkemizin ve bölgenin sorunlarının çözümüne GAP'ın da önemli katkılarının bulunacağı açıktır.

Değerli Arkadaşlarım.

Türkiye Cumhuriyeti hepimizindir. Ülkemizin her köşesinde çözüm bekleyen ciddi sorunlarımız vardır.

Bu sorunları meşru ve demokratik yollardan çözmekten başka çözüm yolumuz yoktur.

Türk-İş, sorunların, ülkemizin bütünlüğü ve işçi sınıfının birlik ve beraberliği içinde ve meşru ve demokratik yollardan çözümü doğrultusunda üzerine düşeni yapacaktır.

Hepinizi Türk-İş adına saygı ve sevgilerimle selamlıyorum."

Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral'in konuşmasından sonra söz alan mahalli sendika temsilcileri, Güney ve Güney ve Güneydoğu bölgesinde yıllardan beri kan döküldüğünü ve sorunun kendi istedikleri

biçimde çözümüne yaklaşılmadığını, bu bölgede, iş güvenliği ve ücret artışlarından çok can güvenliği ile Kürt sorununun önem kazandığını söylediler.

Zaman zaman tartışmalı ve heyecanlı geçen toplantı sonunda, Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, bölgenin sorunlarını dile getiren ve çözümler içeren bir raporun Türk-İş tarafından hazırlandığını, Başkanlar Kurulu'nda görüşüleceğini ve gerekirse bir heyet oluşturularak bölgede incelemeler yaptırılacağını açıkladı. Meral, Türk-İş'in üniter devlet yapısı içinde, Türk ve Kürt halkının, bu bölgede yıllarca kardeşçe yaşadıklarını, terör olayları ile bu kardeşlik duygularının zedelenmek istendiğini belirtti ve "Türk-İş olarak, bu toplantıda edindiğimiz bilgiler ışığında ve hazırladığımız rapordaki sorun

TÜRK-İŞ HEYETİ, DOĞU VE GÜNEYDOĞU'DA..

Güney ve Güneydoğu bölgesinin sorunlarını ayrıntılı bir biçimde incelemek üzere, Türk-İş Başkanlar Kurulu kararı ile beş kişilik bir komisyonun 24 Şubat tarihinde bu bölgeye gönderilmesi kararı alındı.

Komisyon, Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş başkanlığında; Teksif, Petrol-İş, Yol-İş, ve Tes-İş sendikalarının temsilcilerinden oluştu.

Komisyonun yapacağı çalışmalar sonucunda hazırlanacak rapor, değerlendirilecek ve çözümler getirilmesi konusunda Hükümet nezdinde girişimlerde bulunulacak.

ların çözümünü gerçekleştirmek üzere, Ankara'da Hükümet nezdinde girişimlerimizi süratlendireceğiz. Bu bölgede, huzurun yeniden gelmesi, can ve mal güvenliğinin sağlanmasını ısrarla isteyeceğiz. Sorun bu bölgenin değil, tüm ulusun sorunudur." dedi.

Toplantının yapıldığı Karayolları Sosyal Tesislerinin önü, erken saatlerinde yoğun bir kalabalıkla karşılaştı.

BAYRAM MERAL : "BUGÜN KAVGA DEĞİL, BİRLİK GÜNÜ"

• Fiskobirlik işçilerinin Ankara'daki eylemleri Türk-İş ve Hak-İş Konfederasyonlarını birleştirdi. İşçilerin kaldığı düğün salonunun ziyaret eden Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, sendikaların işçinin haklarını korumak için birleşmeleri gerektiğini belirterek, "Gün, sen iyi yaptın, ben iyi yaptım, günü değildir. Sizlerin haklarını korumak için emeğin birlik ve beraberliğinin günüdür."

Yaklaşık bin 500 Fiskobirlik işçisinin Ankara'da 4 gündür yürüttükleri hak arama eylemi iki işçi konfederasyonu, Türk-İş e Hak-İş'i bir araya getirdi. 25 Şubat'ta Fiskobirlik işçilerinin kaldığı düğün salonunu ziyaret eden Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, işçilere yaptığı konuşmada, sermayenin ve siyasi iktidarların işçi sınıfına karşı sistemli bir saldırı yürüttüklerini belirterek, sendikaların bu dönemde birlik ve beraberlik içinde olmaları gerektiğini söyledi.

"GÜN, BİRLİK BERABERLİK GÜNÜDÜR"

Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, sendikaların işçinin haklarını korumak için bir araya gelmeleri gerektiğini dile getirerek, "Gün, sen iyi yaptın, ben iyi yaptım günü değildir. Kavga değil, birlik günüdür. Sizlerin haklarını korumak için emeğin birlik ve beraberliğinin günüdür." dedi. Sözleri sık sık alkışlarla ve "Türk-İş, Hak-İş Omuz omuza" sloganlarıyla kesilen Bayram Meral konuşmasına şöyle devam etti:

"Ülkemizde işçi sınıfına karşı son yıllarda belirli ve sistemli bir saldırı hazırlanmıştır. Burada olmaktan utanmanın hakkınızı almak için buraya gelmişsiniz. Bu aziz, mübarek ayda yaptığınız en büyük icabettir. Sorunlarınız bütün işyerlerinde vardır. Bugün sendikasızlaştırma için sermayenin ve siyasi iktidarın bilinçli bir saldırısı vardır. Biz herşeyi bir tarafa bıraktık. Sizlerin haklarını ve çıkarlarını korumak için birlik, beraberlik içinde hareket etmeye karar verdik."

"O BABA ARTIK ÖLDÜ"

Siyasi iktidarın Fiskobirlik işçilerinin sorununun çözümü yolunda so-

mut bir adım atmadığını belirten Türk-İş Genel Başkanı, hükümetin işçi haklarına ve sendikalara saygı duymadıkça işçinin üretimden ve tüketimden gelen gücünü kullanacağını söyledi. Meral, "bu gün sizin yanınıza gelmiyorlar. Ama sandık başına gidildiği zaman, benim işçim benim köylüm diyorlar." dedi. Meral'in bu sözleri bazı işçilerce, "O baba artık yok. Öldü o. Öldü." sloganıyla kesildi. Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral konuşmasına şöyle devam etti:

"Ben size güveniyorum, bacılarım. Namusunuzda sahip çıktığınız gibi, emeğinize de sahip çıkacağınıza inanıyorum. Onların istedikleri, sizin bazılarınızın, bozularak işyerlerinize geri dönmenezdir. Size güveniyorum. Onlar 12 Eylül mirasının üzerine oturuyorlar. Onları 12 Eylül mirasının üzerinden kaldıracak olan güç buradadır, bu salondadır. Bizim 718 bin işçimizin toplu sözleşmesi vardır. Koordinasyon kurulu bu görüşmelerde esgüdümü sağlayacaktır. Hak-İş'in de sözleşmeleri vardır. Birlikte hareket etmek gerekir. Biz hakkımıza sahip çıktıkça, sen, ben kavgasını bir yana bıraktıkça, hakkımızı alabiliriz."

Hak-İş Genel Sekreteri Selim Uslu da konuşmasında Türkiye insanının özlediği tablonun salonda yaşanmakta olduğunu belirterek, "Türk-İş'teki işçinin adı Ayşe, Hak-İş'tekinin adı Fatma'dır. Ama değişen birşey yoktur. Kavgası verilecek olan, bu insanların ekmeği, istikbalidir." dedi. Uslu, Başbakan Demirel'in bu insanların ekmeği, istikbalidir." dedi. Uslu, Başbakan Demirel'in Fiskobirlik işçilerinin sorunlarıyla ilgilenmediğini öne sürerek şunları söyledi:

"İşçi düşmanı ilan ettiğimiz hükümetin Başbakanı Akbulut, 350 kilometre katedip, işçiyle görüşmüştür.

Bu doğru ve aziz bir davranıştır. Başbakanın heyetimize verdiği sözü tutarak bizimle ilgilenmesini beklerdik."

2821 ve 2822 Sayılı Yasalar değişiyor

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türk-İş, Tisk ve Hak-İş Konfederasyonlarından, 2821 sayılı Sendikalar ile 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt yasalarında yapılmasını istedikleri değişiklikleri bildirmelerini istedi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından bu kuruluşlara gönderilen yazıda, söz konusu yasalara ilişkin değişiklik önerilerinin 30 gün içinde Bakanlığa bildirmelerinin gerektiği kaydedildi.

Bakanlık olarak çalışma hayatında ilişkilerin, yasalardaki değişikliklerin sosyal tarafların görüş birliğine vardıkları konularda aynen gerçekleştirilmesi olduğu ifade edilen yazıda, bu doğrultuda yapılması düşünülen düzenlemeler şöyle sıralandı:

— Sendika içi demokrasinin güçlenmesi ve sendikal seçimlerin daha sağlıklı yapılması,

— Sendika Üyeliğine ilişkin sınırların kaldırılması,

— Sendikal bağımsızlığın korunması, buna karşılık etkinlik alanlarının artırılması ve faaliyet alanlarının genişletilmesi,

— Sendikal örgütlenme özendirilken, toplu iş sözleşmesi yetkisinin belirlenmesi ve bu alandaki hukuksal işlemlerin basitleştirilmesi,

— Grevin son çare olarak ortaya çıkan, ancak kısa sürede etkili sonuç doğurabilen bir mücadele aracı olması, grevin ülke ekonomisine yük olmaktan çıkarılması,

— Grev engel ve yasaklarının azaltılması,

— Toplu iş sözleşmesi özerkliği sisteminin tam anlamda işlemesi."

TÜRK-İŞ : “Sigorta prim artışına izin vermeyeceğiz...”

• “Hastalık primi ödeyen insanlardan ayrıca muayene ücreti alınmasının da izahı olamaz”

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu; son günlerde işçi ve işverenlerden kesilen SSK primlerinin arttırılması yolunda istekler olmasına dikkati çekerek; “Dünyada en fazla prim kesilen ülkelerden biri olan Türkiye’de, Kurum’u kurtaracak yöntemler belli iken halâ işçinin cebine el uzatılmasına izin verilemez” dedi.

Muayene ücretlerine de karşı çıkan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu bildirisi şöyle:

“Sosyal Sigortalar Kurumu; hükümetlerin siyasal tercihleri ve yanlış politikaları yüzünden son derece kritik bir noktaya sürüklenmiştir. Hükümet, Kurum’un başta belediyeler olmak üzere, KİT’lerden alacaklı olduğu primlerin ödenmesini sağlayamadığı gibi, tamamen hazineye ait olması gereken sosyal yardım giderlerinin de ödenmesini engellemektedir.

Dünyada en fazla prim kesilen

ülkelerden biri olan Türkiye’de, Kurum’u kurtaracak yöntemler belli iken halâ işçinin cebine el uzatılmasına izin verilemez.

Kendi elleriyle batırmaya çalıştıkları Kurum’u, şimdi de “Nasıl kuruyoruz?” diye düşünenler, her ekonomik çıkmazda başvurdukları yöntemle işçinin cebine el atmayı uygun görmektedirler.

TÜRK-İŞ asla böyle bir tasarrufa izin vermeyecektir.

Ayrıca; sigortalıların eş, çocuk, ana ve babaları ile, emekliler ve bunların bakmakla mükellef oldukları yakınları için alınan 14 bin lira muayene ücretinin izahını yapmak mümkün değildir.

1991 yılında hastalık sigortası altında 1 trilyon 860 milyar 256 milyon 600 bin lira gelir fazlası veren Kurum’un, bir muayene ücreti ile işçinin ve emeklinin sofrasından 8 ekmek eksiltmeye hakkı olamaz.

İşçiler, sağlık sorunları için Kurum’a sağlık sigortası primi ödemektedirler. Buna rağmen, bir koyundan iki post almanın ihtirasına düşenler, bin lira olan muayene ücretini 13 bin ve katsayıya bağladıkları için de 1 Ocak 1993 tarihinden itibaren 14 bin liraya çıkarmışlardır.

Yönetim Kurulumuz; gerek prim arttırılmasını engellemek, gerekse muayene ücretlerinin kaldırılması için 14 Şubat’ta Diyarbakır’da toplanacak Başkanlar kuruluna önemli öneriler götürmeyi kararlaştırmıştır.”

Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, TÜRK-İŞ’i ziyaretinde yöneticilerle beraber.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANI TÜRK-İŞ’TE

Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri YILMAZ, TÜRK-İŞ’i ziyaret ederek Genel Başkan Bayram MERAL’i kutladı..

9 Şubat günü gerçekleşen ziyaret sırasında Diyanet İşleri Başkanı YILMAZ, günümüzde işçi haklarının çok büyük önemi olduğunu belirterek, insanın insana üstünlüğünün bulunmadığını, hak sahibinin üstünlüğünün bulunduğunu söyledi. Bugünkü ortamda sevgiye çok ihtiyaç duyulduğunu anlatan Diyanet

İşleri Başkanı YILMAZ, işçi-işveren ilişkilerinde bir dengenin kurulması halinde sevginin ve dayanışmanın meydana geleceğini kaydetti.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL’de konuşmasında TÜRK-İŞ’in ülke bütünlüğüne önem verdiğini belirterek, çalışma barışının işçi-işveren ilişkilerinde dikkatle davranılarak, her iki tarafın sorumlu davranışları içinde sevgiyle kurulabileceğini söyledi.

Yol-İş Başkanlar Kurulu toplandı.

B. Meral : “İşverenler kamuoyunu sendikali işçiler aleyhine biçimlendiriyor” dedi.

- Genel Başkan Meral, Güneydoğu bölgesinde terör odaklarının yok edilmesini, antidemokratik uygulamaların son bulmasını istedi.

Türkiye YOL-İŞ Sendikası Başkanlar Kurulu toplantısında bir konuşma yapan TÜRK-İŞ ve YOL-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL TÜRK-İŞ'in 16'ncı Genel Kurulu'nda ilk kez YOL-İŞ'in TÜRK-İŞ'te Genel Başkanlık düzeyinde temsil olunduğuna dikkat çekerek “Başarınız, sorumluluklarınızı da artırdı. Her YOL-İŞ'çi artık TÜRK-İŞ'in sorumluluğunu sırtında taşımaktadır. Tüm işçiler ve sendikacılar sizlere böyle bakmaktadır ve bakacaktır” dedi.

TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde 18 Şubat günü Genel Başkan Bayram MERAL'in başkanlığında çalışmalarına başlayan Türkiye YOL-İŞ Sendikası Başkanlar Kurulu, çalışma yaşamının sorunlarını görüştü. Toplantının açılış konuşmasını yapan MERAL, ülkemizde işçi sınıfının ve tüm çalışanların önemli sorunlarla karşı karşıya bulunduğu bir dönemde toplandığına işaret ederek şöyle dedi:

“—Başkanlar Kurulumuz, ülkemizde işçi sınıfının ve tüm çalışanların önemli sorunlarla kar-

şı karşıya bulunduğu bir dönemde toplanıyor.

TÜRK-İŞ olarak 13-14 Şubat günleri Diyarbakır'da iki toplantı yaptık.

Güneydoğu Anadolu'daki Sendika şubelerinin başkanlarının katıldığı toplantıda bölgenin sorunları tartışıldı. TÜRK-İŞ olarak, bölgede akan kanın bir an önce durdurulmasını talep ettik. Bölgedeki terör odaklarının yok edilmesini, faili meçhul cinayetlerin faillerinin bulunmasını, anti-demokratik, kanundışı ve insanlıkdışı bazı uygulamaların sona erdirilmesini istedik.

Diyarbakır'da bizi büyük bir dostlukla karşılayan sendika üyelerine ve şube yöneticilerine teşekkürlerimizi bir defa daha belirtmek istiyorum. Gösterdikleri dostluk, aramızdaki bağın sağlamlığının kanıtıdır.”

MERAL konuşmasında, koalisyon hükümetinin vaatlerinin birçoğunu yerine getiremediğini işverenlerin, kamuoyunda sendikali işçiler aleyhine biçimlen-

Türk-İş ve Yol-İş Genel Başkanı Meral

dirildiğini belirterek şöyle sürdürdü:

“—Bu havayı tekrar lehimize değiştirmeye çalışmalıyız. Bu nedenle, yalnızca sendikali işçilerin değil, aynı zamanda sendikası olmayan işçilerin memurların, emeklilerin ve işsizlerin de temsilcisi gibi hareket etmemiz yararlı olacaktır. Esnaf ve sanatkarın ve köylülerin de sorunlarına sahip çıkarak, onların da desteğini alabiliriz.”

Bayram MERAL konuşmasında Türk Hava Yollarında yapılan grev oylaması sonuçlarının da değerlendirilmesi gerektiğini söyledi.

Türkiye YOL-İŞ Sendikası Başkanlar Kurulu toplantısı iki gün sürdü.

Tarım-İş Başkanlar Kurulu toplandı.

Sabri Özdeş : “Mücadele nedenli zorlu olursa olsun yılmadık, yılmayacağız”

- Toplantıda konuşan Türk-İş Genel Başkanı Meral “Tüm halk kesimlerinin sorularına çözümler getirmeye çalışıyoruz” dedi.

Tarım-İş Sendikası Başkanlar Kurulu'nda bir konuşma yapan Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, 1993 yılı içinde 712 bin işçinin yararlanacağı sözleşme görüşmelerinin masa başında çözümlenmesinden yana olduklarını, ancak sonuç alınamadığı takdirde, üretim ve tüketimden aldıkları güçle Türk-İş'in yurt ölçüsünde etkin bir mücadele göstereceğini söyledi.

Bayram Meral, Türk-İş'in sadece sözleşmelerle ve işçilerin sorunları ile değil, tüm halk kesimlerinin sorunları ile ilgilendiğini ve çözümler getirilmesine çalıştığını açıkladı.

12 Eylül rejiminin getirdiği, başta Anayasa olmak üzere, çeşitli yasaların demokratikleştirilmesi yolunda koalisyon ortağı partilerin seçimi öncesi ve hükümet programında yer alan vaatlerinin henüz gerçekleşmediğine dikkat çeken Türk-İş Genel Başkanı Beyram Meral, bu konuda işçi hareketinin büyük bir duyarlılıkla mücadelesini sürdürdüğünü söyledi.

Türk-İş Genel Başkanı, KİT'lerin özelleştirilmesi konusuna da değinerek şöyle dedi:

“İç ve dış borçlarının karşılanabilmesi için, KİT'lerin özelleştirilmesi, son yıllarda ekonomimizin gündeminden çıkmayan bir konudur. KİT'lerin zarar ettiği iddiaları gerçeği yansıtmamaktadır. Özel sektör zarar eden KİT'lerin neden almak iste-

metedir? Bugün özelleştirilmesi istenen KİT'lerden ucuz mal alıp pahalı satan özel sektör milyarlar kazanmaktadır. Satılan KİT'lerin arsaları değerlendiriliğinde fiyatının çok üstünde kâr elde edilmektedir. KİT'ler yanlış ekonomik politika ve yönetimdeki aksaklıklar yüzünden zarar eden duruma getirilmiştir.”

Tarım işçilerinin İş Yasası kapsamı içine alınması gerektiğini söyleyen Türk-İş Genel Başkanı Meral, işçi hareketinin, işverenler gibi tek bir güç olarak mücadelesini sürdürdüğünü, bu nedenle Türk-İş çatısı altında tüm işçi kuruluşlarının birleşmesinin yararlı olacağını belirtti.

Tarım-İş Başkanlar Kurulu'nu bir konuşma ile açan Tarım-İş Genel Başkanı ve Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekteri Sabri Özdeş, “Türk-İş üyesi diğer sendikaların üyeleri gibi, sendikamız üyesi tüm işçi arkadaşlarımızın da haklı taleplerimiz yolunda gerektiğinde ortaya konulabilecek eylemlere şimdiden hazır oldukları inancını taşıyorum” dedi.

Anayasa'da ve başta tarım işçilerinin yasal güvenceye kavuşturulmasını sağlayacak değişiklikler olmak üzere, çalışma yaşamımızda yer alan yasaların mutlaka değiştirilmesi gerektiğini savunan Sabri Özdeş, tarım işçisinin gerçek temsilcisi bir sendika olarak üzerlerine düşen görevi yerine getireceklerini belirtti.

Türk-İş Teşkilatlandırma Genel Sekreteri ve Tarım-İş Genel Başkanı Özdeş

Tarım-İş Genel Başkanı ve Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş konuşmasını şöyle bitirdi:

“Gerek insan onuruna yaraşır bir ücret düzeyine ulaşabilmek gerekse bugüne kadar tarım işçileri olarak yoksun bırakıldığımız doğal haklarımıza kavuşabilmek yolunda vereceğimiz mücadele elbette kolay olmayacaktır.

Mücadele ne denli zorlu olursa olsun, bugüne kadar yılmadık, bundan böyle de yılmayacağız. Birlikte olduğumuz en büyük gücümüzdür. Birbiriyle yakından bağlantılı sorunların üstesinden gelinebilmesi için sendikalararasında tam bir dayanışma ve işbirliğinin gerçekleştirilmesi kaçınılmazdır.

Demokrasinin geliştirilmesi, temel hak ve özgürlüklerimizin korunup kollanabilmesi açısından tam bir dayanışma ve işbirliği içinde olmak kesin bir zorunluluktur.”

Aylık siyasi magazin dergisi "PARLAMENTODAN"

Şubat sayısında

Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral
ve Türk-İş Genel Mali Sekreteri Enver Toçoğlu
ile yaptığı söyleşilerde, genel işçi sorunları
hakkındaki görüşlerine yer verdi.
Meral ve Toçoğlu'nun açıklamaları şöyle:

MERAL:
"Ortada Bir
Şey Yokken
Meydanlarda
Yürümenin
Anlamı Yok"

"Bu yılki programımızın içinde toplu sözleşmeler var, 12 Eylül'ün kalıntıları var. Anayasa ve antidemokratik yasaların değişmesi için hükümet nezdinde çalışmalarımız olacak. Alacağımız kararları Başkanlar Kurulu'nda değerlendireceğiz. Değerlendirme sonucu bir program yapacağız. Bu program dahilinde vereceğimiz rehberi gerçekleştireceğiz.

Sorunları demokratik kurallar içinde, masa başında çözmek istiyoruz. Masa başında çözemezsek, yine demokratik kurallar içinde kullanmamız gereken metodlar neyse, o doğrultuda hizmet vermeye çalışacağız.

Hükümetten isteklerimiz olacak tabii. Ama hükümet, daha, (veremem) diye bir görüş bildirmedir. Ne zaman (ben vermiyorum) derse, biz de ona göre bir tavır takınırız. Ortada bir şey yokken kolları sıvayıp meydanlarda yürümenin anlamı yok. Veremiyorum sözü, ortaya geldiği zaman ne yapacağımızı düşüneceğiz.

Biz öncelikle Anayasa ve yasaların değişmesini istiyoruz. Bu konuda da hükümetin programı var, vaatleri var, siyasi parti temsilcilerinin bize verdiği sözler var. Bu vaatlerin kısa sürede gerçekleşmesini istiyoruz.

Henüz hükümete süre vermek diye birşey söz konusu değil. Bu, zaten Başkanlar Kurulu'nun vereceği bir karardır. Başkanlar Kurulu'nun vereceği bir karar için ben Başkan olarak birşey söyleyemem ki... O zaman bu Kurulu toplamamızın anlamı kalmaz."

TOÇOĞLU:
"Genel Grev
Var ya da Yok
Denemez"

"1993 yılına, önceki yıllardan birikmiş, işçi hareketinin çözüm için büyük mücadeleler vermiş olduğu sorunların hemen hepsi devredilmiştir.

Çağdaş bir anayasa değişikliği, temel insan hak ve özgürlüklerini çağın gereği sayan bir yasal düzenleme, çalışanların statülerine bakılmaksızın sendikal kurma, üye olma, toplu sözleşme yapma ve grev hakkına sahip olması, enflasyonun kronik hale gelmiş yapısının değişme beklentisi 93'e miras kalmıştır.

Kamu ve özel kesimde yenilenecek sözleşmelerin nasıl bir seyir takip edeceği de ayrı bir konudur.

1993'de, koalisyon hükümetinin ortaklık protokolü ve hükümet programında yer alan vaatlerin gerçekleşmesini bekliyoruz. Geride kalan bir yıllık süre, geçmiş iktidarın bırakmış olduğu enkaz edebiyatı ile geçirilmiş ve heba edilmiştir. İşçi hareketi olarak bir yıl daha kaybedilmesine tahammülümüz yoktur.

Demokratik düzen, diyalog ve uzlaşmayı öngörür. Hükümetle diyalog kurmakta güçlük çekecek kadar güçsüz bir kuruluş değiliz. Sorunların çözümünde diyalog istememize anlayış görmediğimiz takdirde, üretimden gelen gücümüzü kullanır, diyalog teklini onlardan bekleriz.

Şu anda 1992 yılının ikinci yarısında yenilenmesi gereken ve çoğu uyuşmazlık ya da grev aşamasında olan toplu sözleşmeler var. Kamu kesiminde sözleşmeleri koordine etmekle görevli kurul, bu sözleşmelerle ilgili grevlerni peşpeşe uygulanmasını kararlaştırmıştır.

Türkiye Taşkömürü Kurumu İşletmeleri, MTA, SEKA gibi işyerlerinin de arasında bulunduğu grev yapılacak işyerlerinin dışında, grev yasağında bulunan sendikalarımız da kendi işyerlerinin özelliğine göre eylem çeşitleri bulup, uygulamaya koyacaklardır.

Bu yılın ilk altı ayında yenilenecek kamu ve özel sektör sözleşmelerinin akıbeti ne olacak bilinmez. Bunlar da uyuşmazlıkta sonuçlanırsa, bir grev salgını kaçınılmaz olur.

Genel greve gelinece..

Önceden tahmine dayalı olarak grev var ya da yok denemez. Şartlar genel grevi kaçınılmaz kıldığında, gereği için yetkili kurullarımız karar alır ve hiç çekinmeden uygulamaya koyarız."

“Onaylanan Uluslararası sözleşmeler ve Türk Endüstri ilişkileri” semineri yapıldı.

Toçoğlu: “Devlet Başkanının konuya bakış açısı büyük bir talihsizliktir...”

Kısa adı KUTYAY olan, Türk Dünyası Araştırma Vakfı tarafından düzenlenen “ONAYLANAN ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER ve TÜRK ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ” konulu seminer 19-21 Şubat tarihlerinde Kıbrıs/Girne’de yapıldı.

Türk-İş adına seminere katılan Genel Mali Sekreter Enver Toçoğlu, açış konuşmasında “Meclis’in kabul ettiği 7 sözleşmede ‘İş Güvencesi’ ile ilgili olan 158 sayılı sözleşmenin Cumhurbaşkanı Sayın Özal tarafından veto edilmesi, bizim açımızdan, Devlet Başkanının bu konuya bakış açısını değerlendirmede bir talihsizlik yaşanmıştır.” dedi.

Seminer, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş’ın bir konuşması ile başladı. Kıbrıs sorunu hakkında bilgi veren Denktaş, Rum kesiminde seçim sonuçlarına göre, taraflar arasındaki anlaşmanın mümkün olamayacağını söyledi.

Kırım Cumhurbaşkanı Cemil Kırımoglu ve Gököğüz Cumhurbaşkanı Stefan Topal, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürü İsmail Bayer’den sonra Türk-İş adına Genel Mali Sekreter Enver Toçoğlu konuştu.

Türkiye’de endüstriyel ilişkilerin sağlıklı temellere oturtulabilmesinin üç ana bölümde değerlendirilmesi gerektiğini söyleyen Türk-İş Genel Mali Sekreteri Enver Toçoğlu şu konuşmayı yaptı:

“Birincisi; ihtilal hükümetlerinin kendine özgü antidemokratik karakterine dayalı olarak yürürlüğe giren Anayasa’da yapılması gereken çağdaş değişiklikler,

İkincisi; çalışma yaşamını doğrudan ilgilendiren yasalarda yapılmasını istediğimiz değişiklikler,

Üçüncü olarak da her ikisini kucaklayacak olan kısa bir süre önce Türkiye Büyük Millet Meclisi’nce kabul edilen İLO’nun sözleşmelerinin hayata geçirilmesidir.

Meclis’in kabul ettiği 7 sözleşmeden “İş Güvencesi” ile ilgili olan 158 sayılı sözleşmenin Cumhurbaşkanı Sayın Özal tarafından veto edilmesi, bizim açımızdan, Devlet Başkanının bu konuya bakış açısını değerlendirmede bir talihsizlik yaşanmıştır.

Yüce Meclis’in, aynı yasa üzerinde

Türk-İş Genel Mali Sekreteri
Enver Toçoğlu

kararlı olduğunu ve aynen yeniden Cumhurbaşkanı’na sunulacağı öğrenilmiştir.

Değerli izleyenler;

İLO sözleşmelerinin onaylanması sendikal yaşam bakımından özgür ve demokratik bir dönemin başlangıcı olacaktır.

Sendikal özgürlüğün ilke ve güvencelerini içeren 87 sayılı sözleşme başta olmak üzere 151 ve 158 sayılı sözleşmeler, hukuk yapımızda da önemli düzenlemeler yapılmasını gerektirecektir.

Bu değişiklikler sadece “İŞÇİ” niteliği taşıyan çalışanlarla sınırlı olmayacak, memurları da kapsayacaktır.

87 ve 151 sayılı sözleşmelerin çalışanlara sağladığı haklar üzerinde de kısaca durmak istiyorum.

— Sendika hakkı, hiçbir ayırım gözetilmeksizin işçi-memur-sözleşmeli herkes için güvenceye alınmaktadır.

— Kamu yetkililerine, bu hakları sınırlandırmak her türlü müdahaleden kaçınma yükümlülüğü getirilmektedir.

— Yönetimler tarafından sendikala-

rın kapatılması gibi çağdaş uygulamalar sona ermektedir.

— Uluslararası üyelik ve çeşitli işbirliği için önceden izin alma uygulaması sona ermektedir.

— Grev yasağı kapsamının daraltılması sağlanmaktadır.

— Sendikaların siyaset ilişkisini engelleyen düzenlemeler kaldırılmaktadır.

— 151 sayılı sözleşme ile kamu görevlilerine kişi güvenliği, düşüncelerini açıklama, toplantı hak ve özgürlükleri gibi kişisel ve siyasal haklar getirilmektedir.

— Kamu görevlileri için uyumsuzluğun toplu görüşme ya da arabuluculuk, uzlaştırma ve hakemlik gibi yöntemlerle çözülmesi sağlanmaktadır.

Sözleşmelerin onay tarihinden 12 ay sonra yürürlüğe girmesi ise İLO anayasası gereğince, sözleşmeyi onaylayan devletin vereceği yıllık rapor süresinin başlaması içindir. Bu süre geçmeden de 87 ve 151 sayılı sözleşmelere aykırı uygulamalar sendika özgürlüğü Komitesine iletilebilecektir.

Endüstriyel ilişkilerin belli bir barış temeline oturtulabilmesi için iş güvencesi olarak tanımladığımız yasa tasansının kabulü ve öncelikle 158 sayılı İLO sözleşmesinin onaylanmasıyla sıkı sıkıya bağlıdır.

Bir ülkede ihtilal ürünü hukuk düzeninin varlığı; bu hukukî yapıdan yararlanmak isteyen bir kısım işverenlerin izledikleri politikalar, işçi çıkarmalarının tehlikeli boyutlara ulaşmasına yol açmaktadır.

Türkiye’de yaşanan en büyük sorun işsizler ordusunu azaltacak emek/yoğun yatırımlar yerine, tam tersine bu yarıyı büyütecek uygulamaların yaygınlaşmasıdır.

Bir taraftan sendikalı oldukları, öte taraftan toplu sözleşmeyle ücretleri arttı diye insanları kapının önüne koyabilen acımasız zihniyet devam ederken; öte taraftan işçi-işveren-hükümet arasında ekonomik ve sosyal konsey adı altında danışma organizasyonlarının çalışma başına katkısı beklenmemelidir.

Son derece detaylı ve aynı derece de önemli olan seminer konusunun asıl otoriteleri, kuşku yok ki üniversitelerimizin değerli öğretim üyeleridir.

Seminer çalışmaları süresince, onların engin bilgilerinden yararlanıp, üreteceğimiz politikalarda bu bilgilerden hareket ederek hedeflerimize ulaşmaya çalışacağız.

Ben sözlerimi bitirirken, tüm katılanlara bir kez daha engin sevgi ve saygılar sunuyorum.”

TİSK Yönetim Kurulu üyesi Erdoğan Karakoyun’un konuşmasından sonra tebliğler okundu.

Bu bölümde, Prof. Dr. Nusret Ekin, Prof. Dr. Erdoğan Alkin, Prof. Dr. Toker Dereli, Prof. Dr. Metin Kutal, Prof. Dr. Can Tuncay, Türk-İş Genel Mali Sekreteri Enver Toçoğlu, Prof. Dr. Fevzi Şahlanan, Sağlık-İş Sendikası Genel Başkan Yardımcısı Sa-vaş Benli görüşlerini açıkladılar.

Osmanlı Bankası emekçisinin protestosu

• Toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlanamaması üzerine eylemler yapılıyor.

Osmanlı Bankasında çalışan BASS Sendikası üyesi işçiler adına yürütülen toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde anlaşmaya varılamaması sonucu, konu Yüksek Hakem Kurulu'na intikal etti.

Yaklaşık bin işçinin yararlanacağı toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde Fransız işverenin katı tutumu ve Türk yasalarını hiçe sayan davranışları, işçiler arasında büyük bir üzüntü yarattı. Türkiye genelinde protesto eylemleri başlatıldı.

İstanbul'dan sonra Ankara'da Kızılay Osmanlı Bankası önünde de işçiler pankartlı protesto gösterileri

Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş ve BASS Genel Sekreteri Kıyasettin Koç Ankara'daki eylemde işçilerle...

yaptılar. Bu gösteride, Türk-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş ile BASS Sendikası Genel Sekreteri Kıyasettin Koç bulunarak birer konuşma yaptılar.

Bu arada, BASS Sendikası Genel Sekreteri Kıyasettin Koç, toplu iş sözleşmesinin masada imzalanamayarak Yüksek Hakem Kurulu'na intikal etmesini işverenin katı tutumuna bağlayarak şu açıklamada bulundu:

"Ülkemizde yasaklı dönem ile birlikte yaşama konan sosyo-ekonomik politikaların sonucu olarak paranın her türlü erdemin üzerinde tutulduğu, daha fazla kâr etmek için her yolun mübah sayıldığı değer yargıları sistemi, ülkemizde egemen kılınmaya çalışılmaktadır.

Bu anlayışın sonucu olarak ve özellikle banka işkolundaki grev yasağı hakkını sınırsızca kullanan işverenler, maliyetleri düşürmek ve daha fazla kâr amacıyla bu işkolundaki çalışma barışını tehlikeli biçimde olumsuzluğa doğru itmekten çekinmemektedirler.

Osmanlı Bankası işverenin "Gözünü bürüyen" kârhırsı, anti-demokratik yasaların kendisine tanıdığı hakları sonuna değin sınırsızca kullanmasına ve insan unsurunu, emeği, alınterini hiçe saymasına neden olmuş, işyerindeki çalışma barışını sona erdirmiştir.

Toplu İş Sözleşmemizin Yüksek Hakem Kurulu'na intikal edecek olması, işyerinde başlattığımız eylemlerin sona ermesi anlamına asla gelmemelidir. Yüksek Hakem Kurulu'ndan çekinmediğimiz haklarımızın elde edilmesi için bu kurula da baskılarımızın süreceğinin açıkça bilinmesini istiyoruz.

Osmanlı Bankası emekçisi bugüne değin eşine rastlanmayan biçimde birbirleriyle kenetlenmiş, adeta tek yumruk olmuşlardır. Haklı mücadelemize demokratik platformlarda emeğe saygı gösterileceği ana kadar devam edecektir.

Haklarımız verilmediği takdirde işyerlerinde oluşacak huzursuzluğun yaratıcısı biz değil, Osmanlı Bankası'nın emeğe saygı göstermeyen Fransız işvereni olacaktır."

Osmanlı Bankası emekçileri, Ankara'daki eylemde, işverenin tutumunu alkışlarla protesto etti ve mücadelenin sürdürüleceğini açıkladı.

ICFTU ve ETUC Bosna'daki toplu tecavüzleri kınadı

- İki konfederasyon işlenen suçların "Savaş suçu" sayılması çağrısında bulundu.

Türk-İş, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu 'ICFTU' ve Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu 'ETUC'a müracaat ederek, Bosna-Hersek'te müslüman halka karşı işlenen cinayetler ve insanlık dışı tecavüzlere duyarsız kalınmaması ve Türk-İş'in göndereceği bir heyete birer temsilcileri ile katılmaları istendi.

ICFTU ve ETUC, Bosna-Hersek konusunda edinilen bilgilere göre görüşlerini belirten bir yazıyı Türk-İş'e gönderdi ve konunun 4-5 Mart tarihlerinde Brüksel'de yapılacak İcra Kurulu toplantısında ele alınacağını bildirdi.

Her iki konfederasyondan ortaklaşa gelen yazıda, toplu tecavüz ve cinayetlerin kınandığı belirtildi ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonuna müracaat edilerek işlenen suçların bir "savaş suçu" sayılması çağrısında bulunulduğu açıklandı.

İki Konfederasyondan gelen yazı aynen şöyle:

"Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ICFTU ve Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETUC) Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Avrupa konseyi ve diğer ilgili kuruluşların, Bosna-Hersek'teki silahlı kuvvetlerin bir savaş aracı olarak yürüttükleri toplu tecavüz olaylarını şiddetle kınamaktadırlar.

Bosna-Hersek'e giden misyon ve bu ülkeden gelen son raporlara göre, binlerce kadın ve kız'a tecavüz edildiği anlaşılmıştır. Bu tip vahşi uygulamaları şiddetle kınamaktayız. Kadınlara yapılan tecavüzlerin örgütlü ve sistemli bir şekilde yapıldığına dair çok açık deliller bulunmaktadır. Kadınlara tecavüz etmek amacı ile özel bir şekilde tutuklanmaktadır.

ICFTU İcra Kurulu Aralık 1992'de yaptığı toplantıda küçük kızlar dahil, kadınlara yapılan sistemli ve planlı tecavüzlerin, bir işken-ge, insanlık dışı, aşağılayıcı, uluslararası insan haklarına ters düşen ve 1977 tarihli Cenevre anlaşmasına aykırı olduğu için bu vahşi cinayetleri kınamıştır. Yukarıda belirtilen anlaşmalar, tecavüz ve fuhuşun zorla uygulamasını özellikle yasaklamıştır. Eski Yugoslavya ve şimdi savaştan taraflar bu anlaşmayı imzalamış ve uygulamayı taahhüt etmişlerdir.

ICFTU ve ETUC, Uluslararası topluma, kadın ve kızlara yapılan bu dehşet verici işleme son vermek için yapılan kampanya'ya katılmaktadır. Bosna-Hersek'teki bütün şiddet olaylarına son verilmesi ve bütün tutuklu kadınların serbest bırakılmasını istemektedir.

Savaştan taraflardan:

— Uluslararası insan hakları ve Cenevre anlaşmasına tam bir şekilde uymaları,

— Tecavüz olaylarının bir savaş suçu olarak kınanması ve sorumlu kişilerin uluslararası adalet önüne çıkarılmaları, tecavüz edenlerin cezalandırılmalarını sağlayabilmek için, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonuna bu suçun savaş suçu sayılması için çağrıda bulunmaktayız.

ICFTU ve ETUC, Avrupa Parlamentosunun bu konuyu görüşmek için özel bir toplantı düzenlemesini destekler ve bu toplantıya bir gözlemci göndereceklerini belirtirler.

ICFTU ve ETUC, tecavüz cinayetlerinin kurbanlarına aşağıda belirtilen yardımların yapılması için, uluslararası topluma, Hükümetlere ve bölgede faaliyet gösteren örgütlere çağrıda bulunmaktadır.

— Parasal, eşya, tıbbi ve psikolojik yardımlar,

— Tecavüz kurbanı ve gebe kadınlara özel merkezlerin kurulması

— Cinayet kurbanı olan çocuklara ve tecavüz eseri doğan bebeklere yardım edilmesi,

Bu tip yardımlar yapılırken, cinayet kurbanlarının istekleri önde tutulması gerekmektedir.

ICFTU ve ETUC, bütün üyelerinin bu kadınlara yapılacak yardım kampanyalarına katılmaları ve desteklemeleri için çağrıda bulunmaktadır.

ICFTU ve ETUC, bu konu ile ilgili faaliyetleri yürütmek için beraber çalışacaklardır. Bu konuda Brüksel'de 4-5 Mart 1993 tarihleri arasında yapılacak olan ETUC İcra Kurulu ve 4-5 Mart 1993 tarihleri arasında Roma'da yapılacak olan Kadınlar Komitesi toplantısında görüşülecektir."

Yasa gecikmesi işçiyi vurdu

★ İşten çıkarmalarda işçilere hakim güvencesi getirilmesini konu alan İş Güvencesi Yasa Tasarısı'nın gecikmesiyle, 1992 yılı başından bu yana tensik ve taşeronlaştırma yoluyla 600 bin işçinin işten çıkarıldığı vurgulandı.

İşten çıkarmalarda işçilere "Hakim güvencesi" sağlayan ILO Sözleşmesi'nin 158. maddesinin Türkiye kamuoyunda tartışılmaya başlandığı 1992 yılının ocak ayından bugüne kadar, çalışanların yüzde 30'unun işten çıkarıldığı öne sürüldü. Türk-İş 3. Bölge Temsilcisi Mustafa Kundağçı ve Tek Gıda-İş Sendikası Ege Bölge Temsilcisi Doğan Karayılan, söz konusu yasanın çıkarılmasının gecikmesini fırsat bilen işverenlerin, işyerlerinde yoğun bir şekilde taşeronlaşma sistemini uygulamaya koyduklarını da kaydederek, "Bir yandan sendikaların örgütlenmeye darbe vuruluyor, diğer yandan da devlet zarara uğrattılıyor" dedi. Kundağçı ve Karayılan, en yoğun işten çıkarmaların, tekstil, metal iş, çimento ve petrol kimya işkollarında yaşandığını söyledi.

İş Güvencesi Yasa Tasarısı'nın bir an önce çıkarılmasını isteyen Türk-İş 3. Bölge Temsilcisi Mustafa Kundağçı ve Tek Gıda-İş Sendikası Ege Bölge Temsilcisi Doğan Karayılan, işten çıkarma ve taşeronlaşma uygulamasının yalnız özel sektör işyerlerinde yapılmadığına dikkat çekerek, "KİT'ler ve belediyeler de sistemi geniş şekilde uygulamaya koyuyor. Örneğin, işçilerin alinlerinden yapılan kesintilerle kurulan ve ayakta durmaya çalışan SSK hastaneleri bile temizlik işlerini taşeron şirketlere yaptırıyor" dedi.

1992 yılının ocak ayından bu yana artan işsizlik ve taşeronlaşma uygulaması ile bir çalışma başlattıklarını söyleyen Kundağçı ve Karayılan, konuyu, Türk-İş Genel Merkezi'ne götüreceklerini ve yarı yapılacak olan toplantıda görüşüleceğini belirttiler.

DEVLET KAZIKLANIYOR

Taşeronlaşma ile devletin zarara uğratılıp kazıklandığını öne süren Mustafa Kundağçı ve Doğan Karayılan, uygulama ile devletin büyük gelir kaybına uğratıldığını savundu. Kundağçı ve Karayılan, devletin vergi toplamalarının güvencesinin sendikalar olduğunu belirterek, "Taşeronlaşma ile sendikalar örgütlenmeye büyük bir darbe indiriliyor. Kaçak işçi çalıştırma özendirilip yaygınlaşıyor" dediler. Türk-İş 3. Bölge Temsilcisi Mustafa Kundağçı ve Tek Gıda İş Sendikası Ege Bölge Temsilcisi Doğan Karayılan, taşeron uygulaması ile devletin nasıl zarara uğratıldığını da şöyle açıkladı.

"Taşeron şirketler, sigortasız kaçak işçi çalıştırıyor. Çalışan işçilerin sigorta primlerini tam olarak ödemiyorlar. Bir ay çalışmış bir işçiyi giriş-çıkış yaparak, örneğin 10-15 gün çalışmış gibi prim ödüyorlar. Bu yolla hem SSK prim, hem

de devlet vergisini alamıyor. Taşeron şirketler faturalarını sağlıklı ve eksiksiz düzenlemiyorlar. Dolayısıyla, hem taşeron şirket, hem de işlerini taşeron şirkete yaptıran kuruluş vergi kaçırması oluyor."

Taşeron uygulaması nasıl yapılıyor?

TÜRKİYE'de tam olarak örgütlenmiş ve donanımlı taşeron kuruluşları bulunmadığını öne süren Türk-İş 3. Bölge Temsilcisi Mustafa Kundağçı ve Tek Gıda-İş Sendikası Ege Bölgesi Temsilcisi Doğan Karayılan, sistemin uygulaması biçimini şöyle anlattılar.

"İşveren, önce kendi adamlarından birine veya kuruluşta çalışan bir üst düzey yöneticiye bir şirket kurduruyor. Sonra da ya gerekli sayıda işçiyi işten çıkıyor veya işçileri taşeron şirkete çalışmaya zorluyor. İşçiler taşeron şirkete geçiriliyor. Böylece, yıllarca çalıştıkları işyerinde, işçiler bu kez asgari ücretle taşeron şirket adına aynı işi yapıyorlar."

Kundağçı ve Karayılan, belediyelerin de sistemi yaygın bir şekilde uygulamaya koyduklarına dikkat çekerek "Belediyeler ya kendileri şirket kuruyor veya bazı işleri dışardan bazı şirketlere veriyorlar. Ama belediyeler, bu şirketlere işçilerle birlikte makine parkını da veriyorlar.

MESUT YILMAZ'I ZİYARET

Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, beraberinde Türk-İş Yönetim kurulu üyeleri olduğu halde, ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz'ı ziyarete etti.

Türk-İş yönetimine seçildikten sonra kendilerini tebrike gelen Mesut Yılmaz'a teşekkür amacı taşıyan ziyarette, çeşitli işçi sorunları ele alındı ve bazı yasaların çıkarılması konusunda parlamentoda destek istendi.

Resimde, Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral Yönetim kurulu üyeleri, Mesut Yılmaz'ı ziyaretlerinde görülyor.

İŞ KAZALARINDA TÜRKİYE BİRİNCİ

Türkiye'nin Avrupa ülkeleri arasındaki yerini yıllardır korumaya devam ettiği belirtildi. Türkiye'nin iş kazalarından yıllık madde kaybının 10 trilyon lira civarında olduğu kaydedilerek, bu rakamın Atatürk Barajı bedeline denk olduğu belirtildi.

İzmir Sanayici ve İş Adamları Derneği (İZSİAD) Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile ortaklaşa hazırladığı "Avrupa Topluluğu ve Türkiye'de İşçi Sağlığı ve İşçi Güvenliği" adlı inceleme basına tanıtıldı. Düzenlenen toplantıda konuşan İZSİAD Başkanı Turgay Yeşilbay, eldeki istatistikî bilgilerin Türkiye'de iş kazaları alanında gerçek bir facianın yaşandığını gösterdiğini söyledi.

Turgay Yeşilbay, "1991 yılına kadar geçen son 7 yılda ülkemizde 1 milyon 83 bin iş kazası meydana geldi. Bu kazalarda 8 bin 900 kişi hayatını kaybetti, 18 bin kişi de sakat kaldı. 1990 yılında meydana gelen iş kazasında 2 milyon 642 bin iş günü kaybı olduğu tesbit edilmiştir" dedi. İş kazalarına uğrayan taraflar ile bunların yakınlarının çektiği manevî acılardan başka, uğranılan maddi zararların da Türk ekonomisinde çok büyük kayıplara yol açtığını anlatan Yeşilbay şöyle dedi: "Sadece kaybolan iş günlerinin asgari ücret üzerinden yapılan hesapları bugün 4 trilyon liranın üzerinde çıkıyor. Buna tedavi ve diğer masraflar da ilave edildiği takdirde ülkemizin kayıpları yaklaşık 10 trilyon liraya ulaşiyor. Bunun anlamı Türkiye'nin her yıl bir Atatürk Barajı bedelini kaybetmesidir."

"Demokratik ve Lâik Türkiye" mitingi yapıldı.

- Mitingde mesajı okunan Türk-İş Genel Başkanı Meral "Cumhuriyeti yıkmak isteyenler halkımızın tepkisi karşısında şaşkına dönmüşlerdir" dedi.

Eskişehir Barosu'nun düzenlediği ve tüm demokratik kuruluşların katıldığı "Demokratik ve Lâik Türkiye" mitingi 7 Şubat'ta yapıldı.

Eskişehir'deki sendika temsilci ve üyelerinin de katıldığı mitinge bir mesaj gönderen Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral "Türkiye Cumhuriyetini yıkmak, lâikliği kaldırmak, karanlık düşüncelerinin egemen olduğu bir Türkiye yaratmak isteyenler, bugün Eskişehir'de de görüldüğü gibi tek kalp, tek yumruk olan halkımızın tepkileri karşısında şaşkına dönmüşlerdir" dedi.

Sık sık alkışlarla karşılanan ve büyük tezahürat gören Türk-İş Genel Başkanının mesajı şöyle:

"Demokratik kitle örgütlerinin değerli yönetici ve üyeleri, Atatürkçülüğü, Lâikliği ve Parlamenter demokratik rejimi yaşam biçimi olarak kabul eden Eskişehir'li hemşehrilerimiz,

Sizleri Türkiye işçi sendikaları konfederasyonu olarak işçi sınıfı adına saygıyla, takdirde, sevgilerimle selâmlıyorum.

Türkiye Cumhuriyetinin Ortadoğuda istikrar unsuru olduğunu gören ve buna tahammül gösteremeyen dış güçlerin bizi birbirimize kırdırmak için sahneye koydukları oyunlar, bilim adamlarımıza, gazetecilerimize, subay-asısubay-er ve emniyet güçlerimize, hatta ve hatta kadın çocuk demeden her kesimden vatandaşlarımıza karşı sürdürdükleri terör ile acımasızca sahnelenmektedir.

Bunun son göstergesi atatürkçü, lâik, varan-sever, yiğit insan gazeteci yazar Uğur Mumcu'ya düzenlenen alçakça suikasttır.

Uğur Mumcu'yu öldürerek karanlık emellerine varacaklarını zannedenler, kendileri için Uğur Mumcu'nun ölüsünün çok daha tehlikeli olduğunu görmüşler; Ulusca hiçbir siyasal düşüncenin esiri olmadan tüm insanlarımızı bu yiğit insanın aziz hatırası önünde bütünleşmesini sağlamışlardır.

Türkiye Cumhuriyetini yıkmak, lâikliği kaldırmak, karanlık düşüncelerinin egemen olduğu bir Türkiye yaratmak isteyenler, bugün Eskişehir'de de görüldüğü gibi, tek kalp, tey yumruk olan halkımızın tepkileri karşısında şaşkına dönmüşlerdir.

Uğur Mumcu belki de son demokrasi şehidi olmayacaktır.

Belki; daha da, alçakça saldırılara hedef olacak Atatürkçüler, Demokratik rejim savunucularını kaybedebiliriz.

Bunlar da Türk ulusunun bugünkü çelikleşmiş bütünlüğü karşısında kargaşa ve kaos sebebi olmayacaktır.

Uğur Mumcu'yu kendinden sonra aynı idealleri savunmaya hazır milyonlarca insanın bulunduğunu göremeden aramızdan ayırdılar.

Katilleri şiddetle lanetlerken; hükümeti de hangi ülkenin kanlı eli olursa olsun, bu cinayeti aydınlatmaya, en küçük bir taviz vermeden, türklük onuruna yakışır bir kararlılıkla üstüne gitmeye çağırıyoruz.

Kökeni ister İran, ister Irak, ister Suriye, isterse bir başka ülke olsun, bizi birbirimize kırdırmaya ve şehitler vermeye sebep olanlara karşı ne pahasına olursa olsun karşılık verilmesini istiyoruz.

"Kanları yerde kalmayacak" gibi kanıksanan sözler yerine, katillerin adalet önüne çıkarılarak müstehak oldukları cezaya çarptırılmalarını istiyoruz.

Yaşasın Türk Halkı, Yaşasın ay yıldızlı bayrağımızı ilelebet dalgalandırmaya, Atatürk ilkeleri ve lâikliği yaşatmaya kararlı demokratik güçler.

Hepinize en derin sevgiler, saygılar sunuyor, demokrasi ve bu varanın bütünlüğü uğruna şehit düşenlerin aziz hatıraları önünde saygı ile eğiliyoruz."

Taksitli “Kıdem tazminatına” faiz

- Yargıtay, taksitler halinde ödenen kıdem tazminatına her ödeme sonunda faiz ödenmesi gerektiği kararını verdi.

Yargıtay, taksitle ödenen kıdem tazminatına faiz ödenmesi gerektiğine karar verdi.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun verdiği karara konu anlaşmazlıkta, bir işçi, kıdem tazminatı alacağının taksitle ödendiği, bu nedenle faiz uygulanması gerektiği iddiasıyla dava açtı.

Davayı görüşen Suluova Asliye Hukuk Mahkemesi (İş Mahkemesi Sıfatıyla), davayı kabul ederek, işçiye her bir taksit sonunda mevcut mevduat faizi üzerinden ödeme yapılmasını kararlaştırdı.

İşverenin temyizi üzerine konuyu görüşen Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, kararın haksız bularak bozdu. Karar gerekçesinde, işçinin, kıdem tazminatının taksitler halinde ödenmesi durumunda işleyen faiz için talep hakkının mahfuz olduğunu beyan etmediği, bu nedenle geçmiş günlere ait faiz talep edemeyeceği belirtildi.

Gerekçede, bu konu üzerinde durulmadan işlenmiş faizlere karar verilmesinin doğru olmadığı ifade edildi.

Suluova Asliye Hukuk Mahkemesi'nin eski kararında direnmesi üzerine, anlaşmazlığı çözümleyen Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Suluova Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kararını doğru bularak onayladı.

ASIL OLAN PEŞİN ÖDENMESİ

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi kararının haksız bulunduğu karar gerekçesinde, asıl olanın, işçinin iş yerinde çalışarak verdiği hizmet sonucu yıpranması karşılığı geleceğini güvence altına alma amacına yönelik olan kıdem tazminatının aylıklık aylığına hak kazanması üzerine iş akdi feshedildiğinde kendisine tamaminin peşin ödenmesi gerektiği belirtilerek, şöyle denildi:

“Borçlar Kanunu'nun, borçların sukutu başlığını taşıyan 113. maddesinin 1. fıkrasında da, asıl borcun, tediye ile veya sair suretle sakıt olması halinde fer'i hakların da sakıt olacağı ilke olarak vurgulandıktan sonra, 2. fıkrada, evvelce işleyen faizleri talep hakkının saklı tutulduğu bu beyan edilmiş veya hal icabından an

laşılmış olması durumu fer'i hakkın isteminde ayrıntı bırakılmıştır.

HAKKIN SAKLI OLDUĞUNU BELİRTMEYE GEREK YOK

Somut olayda, faiz alacağına esas teşkil eden kıdem tazminatı davacıya ödenmiş değildir. Ama alacak ödenmediğine göre fer'i hakkın sakıt olması düşünülemez. Ana alacağın taksitler halinde bölüm bölüm ödenmesi durumunda da her bir ödeme sonunda faiz talep etme ile ilgili fer'i hakkın saklı tutulduğunu ayrıca belirtmeye gerek yoktur. Bu durumda, yerel mahkemeye mevcut delillerin değerlendirilmesi suretiyle davacının faiz talep etme hakkının bulunduğu kabul edilerek karar verilmesi doğrudur. O halde usul ve yasaya uygun olan direnme kararının onanmalıdır.”

Türk-İş

“Toplum Hayatında Kadın, Bosna-Hersek’li Kadının Dramı” konulu panel düzenledi

Türk - İş, “8 Mart Dünya Kadınlar günü” münasebetiyle bir panel düzenledi.

“Toplum hayatında kadın, Bosna-Hersek’li kadının dramı” konulu panel 8 Mart’ta Türk-İş Genel Merkezinde yapılacak.

Açılış konuşmasını Türk-İş Genel Başkanı *Bayram Meral* ve Diyanet İşleri Başkanı *Mehmet Nuri Yılmaz*’ın yapacağı panelde konuşmacı olarak Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim üyesi *Yard. Doç. Dr. Eser Köker*, TRT. Başspikeri *Mehpare Çelik*, Bosna-Hersek Temsilcisi *Amela Ugljen* ve Türk Metal Sendikası işyeri temsilcisi *Nesrin Sezgin* katılacak.

Diyarbakır’da yapılan Türk-İş Başkanlar Kurulu toplantısına katılan Türk-İş Genel Mali Sekreteri ve Demiryol-İş Sendikası Genel Başkanı Enver Toçoğlu, Demiryol-İş Diyarbakır Şubesinde yaptığı toplantıdan sonra işçilerle birlikte görülüyor.

AĞAÇ-İŞ GENEL BAŞKANI GÜRAL ERÇAKIR:

“Özelleştirmeye yapılan borç-mal varlığı takasıdır”

AĞAÇ-İŞ Genel Başkanı Gural Erçakir, Orman Mühendislerince düzenlenen panelde, ekonomik politikaların uygulama biçimlerine, uygulandıkları ortama, uygulandıkları kuruma, daha da önemlisi genel ekonomik yapıya etkilerine bağlı olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirterek, özette “özelleştirmenin ülkemizde hiç bir bilimsel temele oturmadığını” savundu. Ülkemizdeki özelleştirmenin, gelişmiş Batıdaki uygulamalarla taban tabana zıt toplumsal ve ekonomik koşullara dayandığına işaret eden Erçakir, “Özelleştirme Batıdan gelen bir moda olarak ülkemize girmiştir. Türkiye şartlarında hiçbir bilimsel geçerliği olmayan, özelleştirmeden amaçlanan, 50 milyar doları aşkın dış borçlar karşısında borç-mal varlığı takasıdır.” dedi. Gural Erçakir, AĞAÇ-İŞ’in özelleştirmeye ilgili görüşlerini anlattığı panelde özetli şunları söyledi:

“Özelleştirmeye karşıyız derken, önyargı ile hareket ettiğimiz düşünülmemelidir. Aksine, “Bu iyidir, tarihimizin en önemli reform hareketidir” diyenlerin tezlerini destekleyen hiçbir bilimsel tespiti ortaya koyamamış ya da koymamış olmalarından, oldu bittiden, gizlilikten şikayetçiyiz. Reform yaftası altında egemen kılınmak istenen “İdeolojik tercihten” şikayetçiyiz. İnsanların ve ekonominin geleceğinin “Liberal ekonomiye geçiş”, “Dış dünyaya açılma”, “Dış dünya ile bütünleşme”, “Serbest pazar ekonomisi” gibi sloganlara feda edilmeye kalkışılmasından şikayetçiyiz.

Özelleştirme ile güdülen amaç bellidir. Devletin ekonomideki varlığı, işlevleri tasfiye edilmek istenmektedir. İdeolojik tercihi vurgulamak için “Sosyal devletin ömrünü tamamladığı” öne sürülüyor. İktisaden güçsüzü koruma ve kollama işlevini verdiğimiz devlet anlayışının, çağ atladığı ileri sürülen Türkiye’de “Çağın gerisinde kaldığı” savunuluyor.

Türkiye, OECD ülkeleri içinde milli geliri en düşük ülke. Gelir dağılımı en bozuk on ülke arasındaki yerini koruyor. Her 100 kişiden 16’sı işsiz, ya da gizli işsiz. Dış borçları ulusal gelirinin % 50’sini aşmış. Parası sürekli değer yitiren, iç borçları bütçenin normal gelirlerini yutacak düzeye ulaşmış. Sanayileşmesi hemen hemen durma noktasına gelmiş. Nüfusunun % 50’si sosyal güvenlikten yoksun bir ülke.

İşte bu durumdaki bir ülkede devletin ekonomik işlevinin en aza indiril-

mesi, giderek ortadan kaldırılması gerektiği savunuluyor. Araç olarak da özelleştirme yöntemleri üzerinde duruluyor.

BATIDA ÖZELLEŞTİRME

Batıda 1970’li yıllarda iki petrol şoku yaşandı, ekonomi durgunluk sürecine girdi, işsizlik arttı. İşbaşındaki sağ eğilimli iktidarlar da Refah devleti” anlayışını suçlu ilan etti. İki araca sarıldılar: Özelleştirme ve serbestleştirme..

Tüm bu ülkelerin ortak özellikleri vardır. Bu ülkelerde; sanayileşme en ileri düzeyde gerçekleşmiştir. Sermaye birikimi sorunu aşılmıştır; sorun sermaye fazlalığındandır. Gelir dağılımı büyük ölçüde dengededir; bu sebeple çeşitli kesimler açısından özelleştirme, tasarrufların değerlendirilebileceği bir bireysel yatırım alanı olarak düşünülebilir. Sosyal haklar, eğitim, sosyal güvenlik, iş güvencesi, işsizlik sigortası gibi hizmetlerin düzeyi de kalitesi de yüksektir. Temel toplumsal ihtiyaçları karşılanmış grupların, örgütlenmiş yapılar içinde birbirine karşı kurdukları denge durumunda, özelleştirme bir çeşit yeniden toplumsallaştırma anlamı taşıyabilir.

Pisaya mekanizması gelişmiştir; işçi-işveren ilişkileri düzeninde çeşitli seviyelerde yönetime katılma mekanizmalarının varlığı, özelleştirilen işletmelerin kamusal işlevlerinde büyük değişikliklere yol açmayacak bir nitelik gösterebilir. Başka bir deyişle, bu toplumlarda özelleştirme kurumlaşmış piyasa ilişkilerine canlılık kazandırabilir; bireyler ve toplumsal gruplar ekonomik yaşama

“İleri sanayi toplumlarındaki koşulların hiçbirinin aynı düzeyde olmadığı diğer ülkelerde özelleştirmeden aynı sonuçların elde edileceğini söyleyebilmek mümkün müdür?..”

daha aktif olarak katılabilirler. Özelleştirme böylesi toplumlarda, yeni teknoloji ve üretim yapılarına geçmek için bir çeşit yapısal değişim politikasının bir bölümü olarak değerlendirilebilir.

Acaba durum ileri sanayi toplumlarının dışındaki ekonomilerde de aynı mıdır?... Az gelişmiş ya da yarı sanayileşmiş ülkelerde temel sorun kalkınma/sanayileşme sorunu değil midir? Kim üstlenecektir bunu?.. Sermaye birikimini sağlayamamış bir yapıda, kıt kaynakları zorlayarak alt yapı, enerji, imalat sanayii gibi temel sektörlerde yatırım yapacak girişimleri organize etme işlevini kim yerine getirecektir?.. İleri sanayi toplumlarında belli bir dönemde bir yönetimin benimsenmiş olmasına bakarak, ileri sanayi toplumlarındaki koşulların hiçbirinin aynı düzeyde olmadığı diğer ülkelerde aynı sonuçların elde edilebileceğini söyleyebilmek mümkün müdür?..

ANAP hükümetleri, Batıda sermaye açısından giderek ideolojik bir hedef haline alan bu yöntemi seçerken, şunları söyledi: "İşletmeler daha verimli ve karlı çalışacak; mülkiyet geniş kitlelere, tabana yayılacak, sosyal adalet yönünde son derece önemli bir adım atılmış olacak; sermaye piyasası gelişecek; serbest piyasa sistemi işlerlik kazanacak. Dış dünya ile bütünleşen Türkiye'nin KİT kamburundan kurtarılmasından başka hiç bir seçeneği yoktur." Türk ulusuna bunlar söylenmiştir.

Özelleştirme adı altında yapılan iş, borç-mal varlığı takasıdır. Dış borçları 50 milyar doları, iç borçları trilyonları aşan, her yıl 7 milyon dolardan fazla dış borç anapara ve faiz ödemek durumunda bırakılan Türkiye'de ANAP zihniyeti, Özal hükümetleri çözümü bunda bulmuşlardır.

KİT'LER KAMBUR DEĞİLDİR

Böylesi bir hedef amaçlandığı için önce sistemli bir KİT'leri yok etme planı uygulanmış, ulusal gelirin % 10'unu, sını sektör katma değerinin % 30'dan fazlasını, tarım dışı sivil istihdamın % 15'ini, tüm yatırımların % 25'ten fazlasını gerçekleştiren KİT'ler, kötülenmeye başlanmıştır. Yatırımları azaltılmış, finansman kanalları tıkanmıştır. Yatırımlarını, modernleşme ve genişleme gereksinimini, cari giderlerini kendi öz kaynaklarıyla karşılayamayan kamu kuruluşları piyasadan % 100'ü aşan fa-

izlerle borçlanmışlardır. Yarattıkları değerler bankacılık sistemine ve dış ülkelere akmaya başlanmıştır. Devlet bilinçli bir seçimle kendi malına sahip çıkmamıştır. Çünkü amaç "Sat-sav-kapat-özelleştir" olmuştur.

ANAP hükümetleri gibi, koalisyon hükümeti de işin kolayına kaçma eğilimindedir. Hükümet programında "KİT reformu"na özel bir önem verilmiştir. Hükümete göre bu kuruluşlar büyük bir borç yükü altındadır. Zarar etmelerinin diğer nedenleri ise istihdam fazlalığı ve verim düşüklüğüdür. Hükümet açısından "Özelleştirme bir amaç değil, araç olarak kullanılacaktır; her ne pahasına olursa olsun özelleştirme ve bütçeye gelir sağlamak değil, ekonomide verimin ve rekabetin artırılması temel amaç olacak"tır.

KİT'lerin ağır bir borç yükü altına sokulduğu doğrudur. İstihdam fazlalığı özellikle verim düşüklüğü kanıtlanmış, bilimsel olarak kanıtlanmış unsurlar değildir.

Ekonomide rekabetin artırılması iddiası ise geçersizdir. Piyasa mekanizması oluşmadan; örgütlenme düzeyi gelişmeden; toplumsal tabakalar arasında ekonomik ve toplumsal güç dengeleri kurulmadan; antitekel tedbirler ve uygulamalar olmadan yapılacak uygulamalar, devlet tekelinin özelleştirilmesi ve özel tekellere dönüşmesinin sağlanmasıdır.

Özelleştirme uygulamasında kamu hisselerinin öncelikle çalışanlara, yöre halkına, küçük tasarruf sahiplerine, yurt dışında çalışanlara ve halka devredilmesi yolundaki ilkeler ise çoktan unutulmuştur. Düne kadar ağır biçimde eleştirilen blok satışlar ön plandadır.

Özelleştirilen işyerlerinde, kurumlarda işsiz kalacaklar ne olacaktır sorusunun cevabı ise tek kelime ile komiktir. Bunların işsizlik sigortasından yararlanılacağı ileri sürülmektedir. Hangi işsizlik sigortası?..

Yüzde 95 kapasite, % 70-75 verimle çalıştığı bilinen bir kurum özel sektöre, uluslararası tekellere neden peşkeş çekilmeye çalışılır, anlamakta zorluk çekiyoruz. Bunun görünen tek sebebi; özelleştirmenin bilimsel olarak değil, "Özelleştirme ideolojisi" ile savunulmakta olmasıdır. Bizler işçi sınıfı olarak, gücümüzün yettiği oranda bu ideolojik yaklaşımla mücadele edeceğiz."

"Özelleştirme Batıda moda olduğu için bize getirilmiştir. Türkiye'nin koşulları gözden geçirilip, doğru olan budur denilebildiği için değil..."

"Yüzde 95 kapasite, % 70-75 verimle çalıştığı bilinen bir kurum özel sektöre ve uluslararası tekellere neden peşkeş çekiliyor?"

"Bunun görünen tek sebebi; özelleştirmenin bilimsel olarak değil, özelleştirme ideolojisi ile savunulmakta olmasıdır."

Sosyal Yardım zammı Anayasa Mahkemesi'nde

Ankara 4. İş Mahkemesi, prim karşılığı olmayan sosyal yardım zammının emeklilere SSK tarafından ödenmesinin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasını ciddi bularak, konuyu Anayasa Mahkemesi'ne götürmeyi kararlaştırdı.

Geçtiğimiz kasım ayında SSK tarafından sosyal yardım zammı ödenmeyen bir işçi emeklisi, kurumu dâvâ etmiş, buna karşılık SSK, bu ödemenin prim karşılığı olmaması sebebi ile eşitlik ve sosyal güvenlik ilkeleri ile Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasında bulunmuştu.

Mahkemenin görevlendirdiği bilirkişi de, 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Yasası'nın sosyal yardım zammı uygulamasıyla ilgili Ek 24. Maddesi'nin, Anayasa'nın 5., 6. ve 10/2. maddelerine aykırı olduğu yolunda görüş bildirmiştir.

SOSYAL YARDIM ZAMMI NEDİR?

Sosyal yardım zammı, işçi emeklileriyle, dul ve yetimlerine, aylıklılarıyla birlikte yapılan bir ödeme 1992 yılının 2. yarısında 710 bin lira olan sosyal yardım zammı miktarı, 1 Ocak 1993 tarihinden itibaren 975 bin liraya yükseltildi.

Karşılığında herhangi bir prim alınmadığı için sosyal güvenlik ilkelerine ve Anayasa'ya aykırı olduğu belirtilen sosyal yardım zammı ilk kez, 1977 yılında ödenmeye başladı. Ancak, başlangıçta sosyal yardım zammının toplam ödemeler içindeki payı yüzde 6 iken, bu oran 1993 yılında yüzde 64'e yükseldi.

SSK yetkilileri bu konuda şöyle dediler:

"Sosyal Sigortalar Kurumu'nun bugün mali sıkıntı içine düşmesinin başlıca nedenlerinden birini sosyal yardım zammı oluşturmaktadır.

Halen, Sosyal Sigortalar Kurumu, her ay 1.6 trilyon lira sosyal yardım zammı ödemektedir. 1993 yılının ilk altı ayında ödenmesi gereken sosyal yardım zammı tutarı 9 trilyon 674 milyar lirayı bulmaktadır.

SSK'dan şu anda 1.856.522 kişi aylık almaktadır."

Yenice ilçesindeki mitinge katılan halk ve işçiler Orus'un özelleştirmesine şiddetle karşı çıkarak protesto etti.

"Özelleştirmeye hayır" mitingi

- Zonguldak'ın Yenice ilçesindeki miting'e halk-işçi 4 bin kişi katıldı ve özelleştirmeyi kınadı..

Hükümetin özelleştirme politikasına, halkın malı olan KİT'lerin yerli ve yabancı tekelere peşkes çekilmesi-ne karşı oluşan tepkiler giderek yoğunlaşıyor. AĞAÇ-İŞ'in ORUS işletmelerinin bulunduğu Yenice, Düzce ve Demirköy'de düzenlediği "Özelleştirmeye HAYIR" mitinglerine katılan onbinler özelleştirme uygulamalarının durdurulmasını isterek hükümeti uyardı.

Ağaç işçisiyle, özelleştirmeden kaynaklanan aynı endişeleri paylaşan yöre halkının ve esnafın da katıldığı protesto gösterilerine, demokratik kitle örgütleri ve siyasi partiler büyük destek verdi. İşçisiyle, bakkalı, kasabı nakliyecisi ve bayiiyle, yöre halkının en önemli gelirini oluşturan ORUS işletmelerinin özelleştirilmesine karşı çıkan onbinler, "Politik ve ideolojik tercihlerini, yüzbinlerin işsiz ve açsız kalması pahasına uygulayanları iktidar olmayan hakları olmadığı" mesajını verdi. Yörelerinin tek geçim kaynağı fabrikalarına sahip çıkan işçi-leri ve halk "ORUS'un özelleştirilmesine HAYIR," dedi.

6 Şubat'ta Zonguldak/Yenice'de, 7 Şubat'ta Düzce'de ve 21 Şubat'ta Kırklareli/Demirköy'de yapılan bu eylemlerin bir başlangıç olduğunu belirten AĞAÇ-İŞ Genel Başkanı Güral Erçakır şunları söyledi:

"Ağaç işçilerinin özelleştirmeye tepkisi giderek yoğunlaşıyor. Bugüne kadar özelleştirmeye tepki, çeşitli demokratik örgüt ve meslek kuruluşlarının akademik platformda yürüttüğü toplantı ve çalışmaların dışına çıkmadı. Ağaç işçisinin önderliğinde yapılan bu mitingler, halkımızın da özelleştirmeye aktif tepki gösterdiği ilk eylemler olması açısından oldukça önemlidir. Yaklaşık on yıldır hükümetlerimizin, yerli ve yabancı büyük sermayenin sistemi propaganda ve oldu bitirilerine karşı, halkımızın da katıldığı demokratik kitle hareketi olma özelliğini taşıyan benzer eylemlerin yurt düzeyine yayılacağı inancındayız. Yöre halkıyla bütünleşerek işyerlerine sahip çıkan ağaç işçisi, bu konuda üzerine düşen görevi yerine getirecek sendikal etkinlikte önder olmayı sürdürecektir. KİT'ler satılamaz, özel sektöre peşkes çekilip kapatılmasına göz yumulamaz."

TGS, ANADOLU AJANSI İLE TOPLU SÖZLEŞME İMZALADI..

Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS) ile Anadolu Ajansı Genel Müdürlüğü arsanda sürdürülen toplu iş sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlandı.

1 Ekim 1992 tarihinden itibaren 2 yıl geçerli olan toplu iş sözleşmesi ile Anadolu Ajansı bünyesinde çalışanlara ortalama yüzde 85'e varan zam yapıldı.

Türkiye Gazeteciler Sendikası'ndan yapılan açıklamaya göre, Anadolu Ajansı'nda çalışanlara birinci altı ayda ortalama yüzde 100, ikinci altı ayda aldıkları ücretlerin üzerine yüzde 15, ikinci yıl ilk altı ayda yüzde 55, ikinci altı ayda yüzde 15 zam yapılması kararlaştırıldı.

Toplu iş sözleşmesi ile çalışanların sosyal yardımlarında da artan hayat pahalılığı karşısında yeni haklar sağlandı.

Türkiyede yaşanmakta olan sıkıntılar, taşınmakta olan kaygılar bellidir. Bu sıkıntılar ve kaygılar ne zaman giderilmeye yüz tutsa ülkenin başına yeni bir gaile açılmakta iç ve dış bazı mikraklar Türk halkını mutlu edece, onu çağdaş uygarlık düzeyine ulaştıracak gelişmeleri engellemek için âdeta seferber olmaktadırlar. Türk tarihini biraz zaman ayırarak okuyanlar bu söylediklerimizin sadece bugün için değil, geçmişimiz için de geçerli olduğunu göreceklerdir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde de benzeri sıkıntılar yaşanmış ve koca bir imparatorluğun tarihten silinmesine kadar iç ve dış düşmanlar ellerinden geleni yapagelmışlerdir.

Bizim yaşama şansını bulabildiğimiz demokratik gelişme yılları ve bu gelişmeyi engelleyen ara rejimleri, askeri müdahaleler insan hak ve özgürlükleri üzerine konulan ağır kısıtlamalar, birbirini takip eden tepki anayasaları ya militarist bir anlayışın ürünü olarak ortaya çıkmış ya da getirdiği ileri haklara rağmen millet çoğunluğunu açıkça itham eder, millet kaderine on yıl hükmetmiş bir siyasi kadroyu suçlar nitelikte gerçekleştirilmiştir. İşin enterasan tarafı, bir an önce sivilleşmek sivil kadrolara yeniden kavuşabilmek için askeri otoritelerce hazırlattırılan bu anayasalar millet oyuna sunularak kabul edilmişlerdir.

Türkiyede ilk defa Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının daveti üzerine on siyasi partinin Genel Başkanı

KÖŞEMDEN

KAYA ÖZDEMİR

UMUT VERİCİ GELİŞMELER

biri genel başkanvekili olarak bir araya gelmekte ve Anayasa arayışlarına ortak bir çözüm bulabilmek için mutabakata varma gereğini duymuşlardır. Demokrasiye uygun bir Anayasa hazırlanması konusunda görüşbirliğine varmışlardır. Anayasa için varılan bu görüşbirliği hayata nasıl geçirilecektir? Sivil kitle örgütlerinin de görüşleri alınacağına ve yeterli bir kamuoyu oluşturulacağına göre artık ara rejimlere fırsat vermeyecek ve tabir caizse çivi yi çıkarmayacak bir ANAYASA hazırlanacak demektir. Hazırlanacak Anayasanın vakit geçirmeden hayata geçirilmesi en içten dileğimiz olmalıdır. TÜRK-İŞ'in üzerinde ısrarla durduğu ve

yıllardır savunduğu Anayasa ve yasa değişiklikleri böylece gündemin ilk sırasına yerleşmiş bulunuyor! Konu ile ilgili olarak daha önceleri yazdığım bir yazıda Sayın Cindoruk'un Anayasa değişiklikleri için ilk adımı atmasını gerektiğini yazmıştım. Bu gün memnuniyetle görüyoruz ki, Millet Meclisi Sayın Başkanı'nın daveti son derece isabetli olmuştur. Önümüzdeki günler, haftalar ve aylar Türk devlet hayatı bakımından son derece önemli yer tutacak olan bu değişikliklerle ilgili çalışmaların sürdürüldüğünü göreceğiz. Anayasa taslağı üzerinde milli bir mutabakat sağlanırsa sivilleşme ve demokratikleşme sürekli ve kalıcı katılımcı bir demokrasiye kavuşma hayal olmaktan çıkar.

Çağdaş bir anayasaya kavuşmanın da yeterli olacağını sanmak doğru değildir. Anayasayı hazmedecek içe sindirecek ve onu yeterince uygulayacak ve o anayasaya uygun yasaları bir an önce yürürlüğe koyacak inançlı ve yürekli siyaset adamlarına ihtiyaç vardır.

İyimserliğimize sebep olan umut verici gelişmeler geniş ölçüde mutabakat zemini ile ilgilidir. Dileriz ki, Türkiye'yi ikibinli yıllarda iç huzuru sağlanmış, çalışma barışı gölgelenmeyen, milli geliri fert başına en az onbin doların üstüne çıkmış ve gelir bölüşümü adaletli hale getirilmiş anarşi ve terör sona ermiş huzurlu bir ülke olarak görebilelim.

Milletimiz ve çalışanlarımız daha iyisine layıktır...

Sosyal Sigortalar Kurumu Prim Oranları

"...Evet bugünkü prim oranlarıyla sigortamız pahalı sigorta olmuştur. Bunda, yüzde yüz sizlerle beraberiz. Bundan böyle ne işçimizin ne işverenimizin ve ne de ekonominin yüzde yarım dahi prim ilavesine tahammülü yoktur. Bir tarafı iyileştirmeye gayret ederken, diğer tarafı tahammülü imkansız yük altında bırakma politikasını terkedeceğiz. Bunu bir teminat olarak kabul edebilirsiniz..." Bu sözler, 30 Haziran / 4 Temmuz 1975 günleri toplanan Sosyal Sigortalar Kurumu 30. Genel Kurulunda, Kurum Genel Müdürünün konuşmasında yer almıştır. Aradan 17 yıl geçtikten ve ülkemiz çağ atladıktan sonra sosyal güvenlik kuruluşlarının karşı karşıya kaldıkları finansal sorunlar ve bu sorunların tek çözümünün prim oranlarının artırılması suretiyle karşılanması girişimlerine karşı işçi ve işveren kesimlerinin takınmış oldukları ortak tavır, üzerinde derinliğine düşürülmesi gereken bir olgu olarak güncelliğini korumaktadır.

SOSYAL SİGORTALAR KURUMU PRIM ORANLARI

Sosyal Sigortalar Kurumu prim oranlarında 1950 yılından itibaren vaki değişiklikler ve bugünkü prim oranları;

H. Ayni YAZICI
TÜRK-İŞ
Sosyal Güvenlik Uzmanı

Ayrıca 1.9.1977 tarihinde yürürlüğe giren 2098 sayılı kanunla, ağır, yapracıcı ve zehirleyici işyerlerinden sayılan ve bu kanuna tabi işyerlerinde çalışan sigortalılardan alınacak malüllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı yüzde 18'e çıkarılmıştır. Bu oranın yüzde 8'i sigortalı hissesi, yüzde 10'u işveren hissesidir.

2422 sayılı kanunla da, 1.4.1991 tarihinden itibaren yüzde 22'ye çıkarılmış olup, bunun yüzde 9'u sigortalı, yüzde 13'ü işveren hissesidir.

İşyerinin tehlike derecesine göre bugün için toplam yüzde 33.5 ve 39 oranında değişen prim oranları, ağır, yıpratıcı ve zehirleyici işyerlerinde yüzde 41'e ulaşmaktadır.

SİGORTA PRİMİNE ESAS KAZANÇLAR

Sigorta primine esas kazançlar 1.1.1993 tarihi itibarıyla;

Asgari	Kamu'da Azami	Özel Sektör'de Asgari	Özel Sektör'de Azami
840.660	2.308.880 Aralık/1993 2. yarısı 2.296.476 Ocak/1993 1. yarısı 4.605.346 Toplam 4.921.020 Ocak-Şubat/1993	840.660	4.921.020.

dır.

YILLAR VE KANUN NO.	Mal.Yaş. Ölüm			Hastalık			Aralık			İş Kazası ve Mes. Hastalıkları			TOPLAM		
	İşçi Payı	İşveren Payı	Toplam	İşçi Payı	İşveren Payı	Toplam	İşçi Payı	İşveren Payı	Toplam	İşçi Payı	İşveren Payı	Toplam	Toplam İşçi Payı	Toplam İşveren Payı	Toplam
1950 (5417)	4	4	8	2	2	4	—	1	1	—	0.5-6	0.5-6	6	7.5-13	13.5-19
1957 (6900)	5	6	11	2	2	4	—	1	1	—	0.5-6	0.5-6	7	9.5-15	16.5-22
1965 (506)	5	6	11	4	4	8	—	1	1	—	0.5-6	0.6-6	0	11.5-17	20.5-26
1973 (1698)	6	7	13	4	4	8	—	1	1	—	0.5-6	0.5-6	10	12,5-10	22.5-28
1975 (1912)	7	8	15	5	6	11	—	1	1	—	0.5-6	0.5-6	12	15.5-21	27.5-33
1981 (2422)	9	11	20	5	6	11	—	1	1	—	1.5-7	1.5-7	14	19.5-25	33.5-39

Asgari kazanç işyerinin İş Kanununa tabi olması halinde ise, 1 milyon 449 bin TL'dir.

Bu asgari ve azami kazançlara göre, asgari tehlike sınıfındaki bir işyerinde çalışan işçi için, işçilerin ve işverenlerin ödeyecekleri prim tutarları da;

	İşçi	İşveren	Toplam	Tarih
Asgari ücrete göre	202.860	282.555	485.415	1.1.1993
Asgari kazanç göre	117.692	163.929	281.621	1.1.1993
Azami kazanç göre (özel)	688.943	959.599	1.648.542	1.1.1993
Azami kazanç göre (kamu)	644.748	898.043	1.542.791	15.12.1992
				14.1.1993
Azami kazanç göre (kamu)	688.943	959.599	1.648.542	15.1.1993

olmaktadır.

Kurumun 1990 - 1991 yıllarındaki tüm gelirleri toplamı; 1990 yılında, 11 trilyon 964 milyon 166 milyon 600 bin lira,

1991 yılında, 23 trilyon 434 milyar 841 milyon bin liradır.

Bu gelirler içindeki prim gelirleri;

1990 yılında 10 trilyon 346 milyar 81 milyon 400 bin TL.

1991 yılında 19 trilyon 820 milyar 347 milyon 900 bin TL'dir.

Yani kurumun tüm gelirlerinin;

1990 yılında yüzde 86.48'ni, 1991 yılında da yüzde 84.58'ni prim gelirleri teşkil etmektedir.

Bilindiği üzere Sosyal Sigorta primlerinin oluşumunu sağlayan ana faktörler, işçi sayısı, çalışılan gün ve elde edilen kazanç tutarlarıdır.

İşsizliğin kol gezdiği ülkemizde, kaçak işçi istihdamı kaçınılmaz bir durumdur. Aslında kuruma bildirimlerinde serbest bırakılan işverenler, bu açık kapıdan fazlası ile istifade ederek işçilerin sosyal güvenlik kuruluşunu, bugünkü mali sorunlarla karşı karşıya bırakılmışlardır. Kurum mali yönden hizmetlerini asgari seviyede dahi yapamaz duruma getirilmiştir. Daha ileri giderek ifade edebiliriz ki, sorun hükümeti fazlası ile meşgul ettiği gibi işçiler ve işçi emeklileri yönünden de suçlanan bir duruma düşürmüş bulunmaktadır.

Prim oranlarının yüzde 3 artırılması 1991 yılı gelirlerine göre ortalama 1 trilyon 700 milyarlık bir artışı ifade etmektedir. Kurumun emekliler ve dul yetimlere ödediği aylık tutarı sosyal yardım zammı dahil bugün için 2.2 trilyondur.

Onun için kurum gelirleri, sağlam ve devamlı kaynaklarla beslenecek şekilde düzenlenmelidir.

Yine yüzde 3 prim artışının, işçi ve işverenlere her sigortalı için getireceği ekstra yük;

Asgari ücrete göre	43.470
Asgari kazanç göre	25.220
Azami kazanç göre	147.630
	TL'dir.

İlk görünüşte bu meblağ düşük görülebilir ama, yaratacağı fayda da, o nisbette küçük olacak ve kurumun içinde bulunduğu mali darboğazları da önleyemeyecektir. Sadece işçiler ve işverenlere yükletilmiş karşılıksız bir mali yük olacaktır.

SOSYAL SİGORTACILIKTA YENİ ARAYIŞLAR

Yazılı basında yeralan haberlerden kurum yetkililerinin, "...Türkiye'nin her tarafından emeklilik talepleri yaşıyor. Bunlarla birlikte finansman açığı da büyüyecek, SSK, Mali ve İdari açıdan özerk bir kuruluş. Bizim öneri-

miz şu. SSK, emekli aylıklarını memur maaş katsayısının artışlarına paralel artırmak yerine, aktuarya hesapları yapıldıktan sonra kurum yönetim kurulu tarafından belirlensin. Eğer Bakanlar Kurulu, Kurumun öngördüğü artışın üzerinde bir artış verirse, aradaki fark hazinece karşılanması..." şeklindeki önerilerini ibretle öğrenmiş bulunmaktayız.

İşçi emekli aylıklarının bugünkü seviyesi ile ülkenin ekonomik durumu ve bu durumun asgari seviyede yaşam için gerekli gördüğü gelir seviyesi bellidir. Kurum Yönetim Kurulunca belirlenecek emekli aylıklarının kurumu düşürecek komik durumu düşürmek ve ciddiye almak istemiyoruz.

İşveren sendikalarının sosyal güvenlik sistemimizin içinde bulunduğu mali ve idari darboğazlardan kurtarılabilmesi için önerdiği şili modeli de, ülkemiz için kabul edilir bir model değildir. Çünkü bu kuruluşların bu duruma gelmesinde enflasyonun, yetersiz yönetimin, keyfi yasal düzenlemelerin payını inkar etmek mümkün değildir.

Türk-İş bu aşamada, işçilerin sosyal güvenlik kuruluşu ve emekli işçiler için aşağıdaki hususları önermektedir.

1 — Kurumun prim tahakkuklarını gerçek seviyesine çıkaracak önlemler alınmalıdır.

2 — Kaçak istihdamın önleyici acil ve bağlayıcı düzenlemeler yapılmalıdır.

3 — Tahsilat hızlandırılmalı ve kurum fonları güne uygun bir şekilde değerlendirilmelidir.

4 — Kurum Yönetim Kurulu işçiler ve işverenler ağırlıklı bir duruma getirilerek kurumun 4792 sayılı kanunundaki mali ve idari özerkliği sağlanmalıdır.

5 — Personel politikası yeniden düzenlenmeli, çalışanların statü teminatı korunmalıdır.

6 — Kurum karşılığında primini almadığı risklerle yükümlü bırakılmamalıdır.

7 — Kuruma Hazine yardımı etkili bir şekilde başlatılmalıdır.

Konfederasyonumuz bu hususlarla ilgili çözüm önerilerini yetkili makamlara her vesileyle duyurmuş bulunmaktadır.

Asıl söylemek istediğimiz ve takipçisi olacağımız husus. İşçiler ve işçi emeklileri arasında ücret yönünden mevcut farklılıkların giderilebilmesi ve bu kişilerin hem mesleklerine ve hem de meslektaşlarına karşı saygınlıklarının devam edebilmesi için, emeklilerin sendikaları ile ilgisinin devamı sureti ile toplu sözleşmelerle çalışan işçilere tanınan sosyal ve ekonomik hakların o işkolundan emekli olan kişilere de tanınması yönünde yasal ve idari düzenlemelere gidilmesi ve bu hususta zaman da geçirilmemesidir.

Bugünkü uygulama ile sosyal devlet çok şey kaybetmektedir. Kurum ve kuruluşlar yıpranmaktadır.

Emeklilik hakkını kazanmış kişilerin tasfiyesi için, re'sen emeklilik gibi yasaları zorlayan karışık uygulamalara başvurulmadan, çalışanlar devletine küstürülmeden, hem emeklilik cazip duruma getirilir ve hem de varsa kadro boşlukları önlenmiş olur. Ayrıca emekli işçilerin sorunları da sona erer ve sosyal devlet yüceltilmiş olur.

Türk-İş'in Doğu ve Güneydoğu Anadolu Raporu

TÜRK-İŞ 16. Genel Kurul kararı ile;

Güney ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşanan sorunların ortaya konulması ve çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla, TÜRK-İŞ tarafından hazırlanan ve Başkanlar Kurulu'na sunulan "DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ RAPORU"nın bir özetini sunuyoruz.

Bu bölgemizde yaşanan olaylar, objektif bir yaklaşımla değerlendirilmiş ve çözüm yolları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Ülkemizde 12 Eylül 1980 müdahalesiyle birlikte uygulanan siyasal, sosyal ve ekonomik politikalarla siyasal yapıdan ekonomik yapıya, ekonomik yapıdan sosyal yapıya uzanan köklü değişiklikler yapıldı. Demokrasiye insan haklarına, işçi hak ve özgürlüklerine aykırı olan bu değişikliklerle sosyal devlet ve sosyal adalet anlayışına dayalı politikalar gözardı edilerek belirli kesimlerin çıkarı korunmuş, geniş halk kesimleri ağırlaşan sorunlarıyla baş başa bırakılmışlardır.

"12 Eylül Hukuku" diye nitelendirilebilecek düzenleme ve uygulamalarla Türkiye'nin demokratikleşme süreci kesintiye uğratılmış; başta 1982 Anayasası olmak üzere, insan hakları, işçi hak ve özgürlükleri ile ilgili getirilen yasalarla, uluslararası norm ve ilkelere aykırı olan yasaklama ve engellemelerle kurulması istenen sistem egemen kılınmak istenmiştir.

12 Eylül müdahalesiyle başlayan ve mücadeleyi izleyen yıllarda uygulanan sosyo ekonomik politikaların 1980'li yıllar itibariyle geldiği tıkanma noktası değerlendirildiğinde; adaletsiz yapıya dönüşmüş gelir dağılımı, artan işsizlik, yüzde 70'ler düzeyinde seyreden enflasyon, her yıl katlanarak artan bütçe açıkları, ciddi iç ve dış borçlanmalar, artan terör, insan hakları ihlalleri ve bölgeler arasındaki derin uçurumlar ilk anda sıralanabilecek olumsuz gelişmeler olarak ülkemizin gündemindedir.

Bu çerçevede ülkemizin temel sorunlarına bakıldığında; siyasal sosyal ve ekonomik açılardan Doğu-Güneydoğu Anadolu bölgemizin ülkemizin genel sorunlarından soyutlanamayacak ve fakat ülkemiz sorunları içinde önemli bir ağırlığı olan sorunlarla kuşatıldığı görülmektedir. Yoksulluk, işsizlik göç, terör ve şiddet olayları, bölge halkının olumsuz yaşam koşullarını daha da ağırlaştırılan sorunların başlıcalarını oluşturmaktadır.

Doğu-Güneydoğu Anadolu Bölgemizin sorunları Türkiye'nin temel sorunlarından ayrı düşünülemez kuşkusuz. Bu çerçevede ülkemizin temel sorunu; demokrasiye ve temel insan hak ve özgürlüklerine aykırı tüm düzenlemelerin ortadan kaldırılarak çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin yeniden ve sağlıklı bir şekilde kurularak ülke düzeyinde kurumsallaşması, işçi hak ve özgürlükleri önündeki engellerin kaldırılarak uluslararası norm ve ilkelere uygun endüstriyel ilişkiler sisteminin oluşturulması, sanayide yeni atılımlarla hızlı ve dengeli kalkınmanın sağlanarak refah toplumuna ulaşılması, sosyal devlet ve sosyal adalete ilkelere dönülerek ulusal gelirin ülkemiz insanları ve bölgeleri arasında adil ve dengeli bir biçimde dağıtılmasının sağlanmasıdır.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ), Ülkemizin kalkınmışlığını, bütünlüğünü ve demokrasiyi yakından ilgilendiren siyasal, sosyal ve

ekonomik sorunları çeşitli boyutlarıyla ele alıp değerlendirmeyi, kendi görüş, eleştiri ve önerilerini kamuoyuna sunmayı bir görev kabul etmektedir. Gerçekte ülke ve dünya sorunları çalışanları yakından ilgilendirmektedir; hiçbir şey, hiçbir sorun işçi sınıfının dışında düşünülemez.

TÜRK-İŞ 16. Olağan Genel Kurulu, "yurdumuzun güneydoğu bölgesinde yaşanan sorunlara gösterdiğimiz duyarlılığı "Genel Kurul çalışmaları boyunca göstermiş, 16. Genel Kurulumuz sonrası yapılacak ilk Başkanlar Kurulu toplantısının güneydoğuda yaşanan sorunları yerinde görmek ve o yörede bulunan tüm sendikacılarla görüşmek, değerlendirmelerde bulunmak amacıyla Diyarbakır'da yapılmasına karar vermiştir.

TÜRK-İŞ, Türkiye'de yaşanan insanların etnik köken farklılığının büyük bir zenginlik kaynağımız olduğuna inanan, ülkemizin üniter devlet yapısının korunmasına kararlı olan bir kuruluş olarak bölgedeki tüm sorunların açıklıkla tartışılmasından yanadır. Bu amaçla TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, bölgemizde yaşanan sorunların temelinde yatan olumsuz sosyo-ekonomik göstergeleri ortaya koyan ve çözüm yollarını öneren "Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Raporu"nun Diyarbakır'da yapılacak ilk başkanlar Kurulu toplantısına sunulmak üzere hazırlanmasını gerekli ve yararlı görmüştür.

DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI SORUNLARI

Ülkemiz, 12 Eylül 1980 müdahalesinin getirdiği hukuksal düzenleme ve uygulamalarla toplumsal hayatımızın derinden etkilendiği bir dönem yaşamaktadır. Bu dönemin en belirgin özelliği insan hakları, temel hak ve özgürlükler alanındaki kısıtlama ve engellemelerdir. "12 Eylül Hukuku"nun uzantısı düzenleme ve uygulamalarının aşılama çalışıldığı, bu doğrultuda mücadele veren tüm kurum ve kuruluşların çabalarını yoğunlaştırdıkları günümüzde, Doğu - Güneydoğu bölgemizdeki terör, insan hakları ihlalleri benzeri sıkıntılar sürmektedir. Güvenlik görevlisi, basın mensubu, sivil halktan binlerce vatandaşımız hayatlarını kaybetmiştir, kaybetmeye devam etmektedir.

Doğu-Güneydoğu bölgesinin komşu (mücavir) sayılan Adıyaman, Bitlis ve Muş'ta da geçerli olmak üzere Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Hakkari, Mardin, Siirt, Tunceli, Batman, Şırnak, Van gibi bölgenin 10 ilinde Olağanüstü Hal Uygulamasına devam edilmektedir. Başka bir ifadeyle, 12 Eylül'ün sıkıyönetim ve 1983 yılında yürürlüğe konulan 2935 sayılı "Olağanüstü Hal Yasası" ile on yılı aşkın bir süredir yaklaşık 5.5 milyon kişi sıkıyönetim ve olağanüstü halin uygulandığı koşullarda yaşamaktadır. Olağanüstü hal yasası nedeniyle bölge halkı sokağa çıkma yasasından toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin ertelendiği, yasaklandığı koşullarda yaşamakta; bölge insanının yaşam hakkı, temel hak ve özgürlükleri güvence altına alınamamaktadır.

"Ülkemizin, uzun bir süredir yaşadığı ekonomik, siyasal ve toplumsal ağır sorunları aşmak ve esenliğe ulaşmak amacıyla" kurulan koalisyon hükümeti, kuruluşunun 500. gününe yaklaşmasına rağmen vaatlerini yerine getirememiş, vaatlerini yerine getirmesi bir yana muhalefette iken söylediklerinin tersini yapıp konuma düşmüşlerdir.

Kamuoyunda CMUK diye bilinen ve tartışmalı olan Ceza Muhakeme Usulü Yasası dışında demokratikleşmede ciddi hiçbir adım atılmamıştır. Anayasa, Olağanüstü Hal Yasası, Dernekler Yasası, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası, sansür ve sürgün ile ilgili diğer yasa ve kararnameler demokratik bir yapıya kavuşturulamamıştır.

12 Eylül 1980 yılından bu yana siyasal iktidarlar tarafından sürdürülen yanlış politika ve uygulamalar sonucunda bölge insanının yaşadığı sıkıntıları sarıbaşlarıyla şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Bölgenin birçok yerleşim merkezinde bölge halkının yaşama ve siyasal hakları kısıtlama altındadır.
- Olaylara karışmayan insanlara suçlu muamelesi yapılmaktadır.
- Anayasal bir hak olan grev hakkı kullanılamamaktadır.
- 'Köy Koruculuğu' sistemi bölge halkı arasında düşmanlık yaratmaktadır.
- Terör, terörle mücadelede kullanılan yöntemler bölge halkının ekonomik sorunlarını daha da ağırlaştırmaktadır.
- Olağanüstü Hal Uygulamasının sürekli uzatılması, 12 Eylül uygulamalarının giderek kalıcı olmasına yol açmaktadır.
- Düşünce, ifade ve inanç özgürlüğü önünde ciddi engeller bulunmaktadır.
- Bölgede faili meçhul olaylar devam etmektedir.

BÖLGENİN TANIMI

Adıyaman, Ağrı, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Gaziantep, Hakkari, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Tunceli, Van, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Şanlıurfa, Malatya, Batman ve Şırnak olmak üzere 20 ilden oluşan Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 1990 nüfus sayımına göre 10.505.672 kişi yaşamaktadır. Bu sayı ülke nüfusunun yaklaşık yüzde 19'unu oluşturmaktadır. Bölgenin yüzölçümü ise ülke yüzölçümünün yaklaşık yüzde 30'unu kapsamaktadır.

BÖLGENİN NÜFUSU VE GÖÇ

1985 yılı sayımına göre 9.516.978 olan Doğu-Güneydoğu Anadolu Bölgesinin nüfusu 1990 yılı sayımı sonuçlarına göre 988.694 kişi artarak 10.505.672'ye yükselmiştir. Tablo 1'de Doğu-Güneydoğu Anadolu Bölgesinin nüfusu toplam nüfus, il ve ilçe merkezleri nüfusu ile bucak ve köyler nüfusu dağılımına göre verilmektedir.

TABLO 1 — 1990 YILINDA BÖLGE NÜFUSU

İller	Toplam Nüfus	İl ve İlçe Merkezleri Nüfusu	Bucak ve Köyler
Adıyaman	513.131	219.304	293.827
Ağrı	437.093	158.758	278.335
Bingöl	250.966	86.648	164.318
Bitlis	330.115	142.947	187.168
Diyarbakır	1.094.996	600.640	494.356
Gaziantep	1.140.594	821.127	319.467
Hakkari	172.479	71.099	101.380
Kars	662.155	209.463	452.692
Mardin	557.727	249.032	308.695
Muş	376.543	101.154	275.389
Siirt	243.435	110.139	133.296
Tunceli	133.143	50.799	82.344
Van	637.433	258.967	378.466
Elazığ	498.225	272.790	225.435
Erzincan	299.251	144.144	155.107
Erzurum	848.201	400.348	447.853
Şanlıurfa	1.001.455	551.124	450.331
Malatya	702.055	379.188	322.867
Batman	344.669	193.621	151.048
Şırnak	262.006	125.264	136.742
BÖLGE NÜFUSU	10.505.672	5.146.556	5.359.116
TÜRKİYE NÜFUSU	56.473.035	33.326.351	23.146.684

Tablodan da görüleceği gibi Diyarbakır, Gaziantep, Elazığ, Şanlıurfa, Malatya ve Batman dışındaki illerde yer alan kırsal nüfusun şehirli nüfustan daha fazla olduğu görülmektedir. Bölge nüfusu kırsal bir özellik taşımaktadır. 1990 yılında nüfusun yüzde 51'i kırsal bölgede yaşarken, nüfusun yüzde 49'u ise kentsel bölgede yaşamaktadır. Bu oranlar, kentsel nüfus yüzde 59, kırsal nüfus yüzde 41 olan Türkiye ortalamasına göre büyük bir farklılık göstermektedir.

TABLO 2 — NET GÖÇ ORANLARI (BİNDE)

İller	1970 - 75	1975 - 80	1980 - 85
Adıyaman	(-) 86.61	(-) 31.76	(-) 34.02
Ağrı	(-) 43.25	(-) 71.49	(-) 48.10
Bingöl	(-) 19.98	(-) 48.28	(-) 39.46
Bitlis	(-) 95.40	(-) 73.66	(-) 32.99
Diyarbakır	(-) 15.78	(-) 21.94	(-) 14.61
Gaziantep	(+) 13.29	(-) 1.55	—
Hakkari	(-) 48.36	(-) 14.48	(-) 6.14
Kars	(-) 44.86	(-) 100.52	(-) 70.87
Mardin	(-) 28.09	(-) 53.16	(-) 28.69
Muş	(-) 27.85	(-) 59.34	(-) 44.64
Siirt	(-) 13.40	(-) 26.28	(-) 37.55
Tunceli	(-) 109.18	(-) 81.88	(-) 114.79
Van	(-) 4.93	(-) 17.75	(-) 23.60
Elazığ	(-) 0.01	(-) 40.30	(-) 29.56
Ercincan	(-) 27.24	(-) 32.55	(-) 39.78
Erzurum	(-) 26.94	(-) 59.46	(-) 58.79
Şanlıurfa	(-) 79.65	(-) 58.55	(-) 20.42
Malatya	(-) 19.43	(-) 39.11	(-) 20.31
Batman	—	—	—
Şırnak	—	—	—

Tablo 2'den de görüleceği üzere Güneydoğu-Doğu Anadolu Bölgesinin tüm illeri göç vermektedir. 1980-1985 yılları arasında en fazla net göç veren illerin başında binde-114.79 ile Tunceli, binde-70.87 ile

Kars, binde-58.79 ile Erzurum, binde-48.10 ile Ağrı, binde-44.64 ile Muş gibi iller gelmektedir. Binde-6.14 ile Hakkari başta olmak üzere, binde-14.61 ile Diyarbakır en az göç veren iller olarak dikkati çekmektedir. Doğu-Güneydoğu bölgesinden bölge dışına sürekli bir göç olmaktadır. 1970-1975 dönemine kadar pozitif net göç oranına sahip tek il olan Gaziantep ilinin, 1975-1980 döneminde çok az da olsa göç verme eğilimine girdiği anlaşılmaktadır. Bölge dışına göçün en önemli nedenleri hızlı nüfus artışı, işgücü kaynaklarının yeterince istihdam olanaklarına sahip olamaması, kırsal alanların her türlü geri kalmışlığı ve Çukurova ve Batı kentlerinin bu açılardan çekici olmasıdır. Bunlara ek olarak, bölgede son yıllarda yaşanan terör olayları da bölgenin göç verme eğilimini hızlandıran bir faktör olmaktadır.

BÖLGEDEKİ İŞSİZLİĞİN BOYUTLARI

TABLO 3 — GÜNEYDOĞU-DOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE İŞ VE İŞÇİ BULMA KURUMUNA KAYITLI BULUNAN İŞSİZ SAYILARI

İller	1990	1991	Genel Toplama Oranı (%)
Adıyaman	9.574	7.387	0.89
Ağrı	2.102	2.735	0.33
Bingöl	1.905	2.276	0.28
Bitlis	3.932	2.912	0.35
Diyarbakır	22.833	10.519	1.27
Gaziantep	5.951	6.883	0.83
Hakkari	989	1.205	0.15
Kars	1.998	1.205	0.15
Mardin	9.377	4.482	0.54
Muş	3.676	4.147	0.5
Siirt	18.160	2.758	0.33
Tunceli	1.929	1.922	0.23
Van	10.425	4.053	0.49
Elazığ	9.398	8.155	0.99
Ercincan	2.750	2.512	0.3
Erzurum	17.786	10.943	1.33
Şanlıurfa	6.249	4.585	0.56
Malatya	8.818	10.632	1.29
Batman	—	20.632	2.5
Şırnak	—	1.337	0.16
Toplam	138.852	112.172	—
TÜRKİYE GENELİ	896.132	825.567	13.6

İş ve İşçi Bulma Kurumunun 1991 verilerine göre Güneydoğu-Doğu Anadolu Bölgesinde Kuruma kayıtlı bulunan işsiz sayısı 112.172'dir. Türkiye genelinde açık işsiz sayısı ise 825.567'dir. Bu durumda, ülke genelindeki işsizlerin yüzde 13.6'sının Güneydoğu-Doğu Anadolu Bölgesinde yaşamakta olduğu söylenebilmektedir. Tablo 3'de görüldüğü gibi 20.632 kişi ve yüzde 2.50 ile Batman, 10.943 kişi ve yüzde 1.33 ile Erzurum, 10632 kişi ve yüzde 1.29 ile Malatya, 10.519 kişi ve yüzde 1.27 ile Diyarbakır bölgenin işsiz sayısı yüksek olan illerini oluşturmaktadır. Öte yandan Devlet İstatistik Enstitüsü istatistiklerinde nüfusun sosyal ve ekonomik özellikleri belirlenirken 15-65 yaş grubu, ekonomik bakımdan aktif nüfus kabul edilmektedir. Buna göre, 1985 yılında bölgedeki işgücü

5.5 milyon civarında olup, nüfusun yaklaşık yüzde 55'ini oluşturmaktadır. Ekonomide aktif işgücü, çalışmakta olan veya aktif bir şekilde iş arayanlar olarak tanımlandığında, ekonomik bakımdan aktif nüfus kabul edilen sözkonusu yüzde 50'lerin üzerindeki nüfus gerçek işsizlik oranında bir gösterge olması bakımından çarpıcıdır.

YATIRIMLAR

Tablo 18'den görüleceği gibi 1992 yılı kamu yatırımlarının il bazında sektörel dağılımı incelendiğinde 1.159.558 milyon TL. ile Şanlıurfa, 54.278 milyon TL. ile Diyarbakır, 418.778 milyon TL. Gaziantep, 398.620 milyon TL. ile Malatya en fazla kamu yatırımlarının yapıldığı iller olarak dikkati çekmektedir. Başka bir deyişle, en fazla kamu yatırımı yapılan bu dört ilden üç il GAP bölgesinde yer alan iller durumundadır. Nitekim en fazla kamu yatırımının yapıldığı il olan Şanlıurfa'nın il toplamının 777.000 milyon TL.sı enerji sektörüne ayrılmıştır. Aynı şekilde Diyarbakır il toplamının 314.001 milyon TL.sının enerji sektörüne ayrıldığı görülmektedir. Bölgede turizm, konut, ulaştırma ve haberleşme, madencilik ve imalat

lat sektörü en az yatırımların yapıldığı sektörler olurken, başta enerji sektörü olmak üzere tarım, eğitim ve sağlık sektörleri en fazla kamu yatırımlarının yapıldığı sektörler olarak dikkati çekmektedir. Öte yandan en fazla kamu yatırımının yapıldığı enerji sektörünün ülke genelindeki yatırımlar içindeki payı yüzde 10.5'tir. Sağlık sektörünün payı yüzde 13.5, eğitim sektörünün payı yüzde 12.7 ve tarım sektörünün payı ise yüzde 10'dur. Bölgeye yapılan yatırımların Türkiye genelinin yalnızca yüzde 5.7 düzeyde kalması tablonun ortaya çıkardığı bir başka çarpıcı gerçektir. Özel kesim yatırımlarının oldukça yetersiz olduğu bölgemizde, kamu kesimi yatırımlarının yalnızca yüzde 5.7 olması (ki, GAP bölgesinde yapılan yatırımlar ulusal düzey niteliğindedir) bölgeye yapılan yatırımların düşüklüğünü ortaya çıkarmaktadır. Öte yandan toplam yatırımların düşüklüğünün yanı sıra üretken sektörlerle yapılan yatırımların düşüklüğü de bir başka olumsuz gösterge olmaktadır. 1992 yılında bölgeye imalat sektörü için 183.959 milyon TL. ayrılmış (iki güvenlik amaçlı yatırımlar için öngörülen miktar çok yüksek miktarlara ulaşmaktadır.) Bingöl, Siirt, Tunceli, Şırnak imalat sektörü yatırımlarından hiç pay alamamış, diğer iller ise çok az yararlanabilmişlerdir.

TABLO 4 — 1992 YILI KAMU YATIRIMLARININ İL BAZINDA SEKTÖREL DAĞILIMI

İller	Tarım	Madencilik	İmalat	Enerji	Ulaştırma Haberleşme	Turizm	Konut	Eğitim	Sağlık	Diğer	Toplam TL. İl Toplamı
Adıyaman	10590	26117	550	—	590	1000	—	381.70	—	12480	89497
Ağrı	20376	—	200	—	—	—	—	22860	2000	16040	61476
Bingöl	10001	150	—	240100	250	—	—	23214	—	3596	277311 (*)
Bitlis	700	—	3565	—	—	1000	—	20900	—	20578	46743
Diyarbakır	100000	—	23530	314001	—	250	—	76487	23600	8410	546278 (*)
Gaziantep	5000	—	1000	—	451	—	—	63965	31775	316587	418778 (*)
Hakkari	—	—	—	—	5000	—	—	17190	—	2306	24496
Kars	122850	150	90000	—	11340	—	3000	36720	4040	26144	294244
Mardin	9001	3000	450	—	550	—	—	29070	3100	32303	77474
Muş	1000	—	500	1000	—	—	—	26420	1555	5017	44492
Siirt	15000	100	—	—	1	—	—	14000	3000	5030	37131
Tunceli	—	—	—	30000	1000	—	—	9724	—	1100	41824
Van	35000	—	5210	35000	8500	—	—	7822	—	42152	197684
Elazığ	4307	13540	15850	37500	—	—	—	53773	20770	66310	192040
Erzincan	25500	—	251	100	2001	—	—	19700	4080	19436	71068
Erzurum	47000	650	300	10040	2	125	—	64340	24920	36832	184209
Şanlıurfa	267900	—	183	777000	750	—	100	46470	5200	61055	1159558 (*)
Malatya	44941	4605	18280	—	450	—	—	50470	240000	39874	398820 (*)
Batman	—	15500	24090	—	27247	—	—	19200	4100	19530	109667
Şırnak	2000	—	—	—	1500	800	—	13000	100	17917	35317
Bölge Toplam	730.166	63.802	183.959	1.444.741	59.632	3.175	4.000	717.495	368.240	732.697	4.307.907
Türkiye Toplamı	7.065.299	2.752.000	3.902.577	13.699.000	20.743.595	686.500	3.566.612	5.661.740	2.729.268	14.597.398	75.404.039
Bölge Toplamının Türkiye Toplamına oranı (%)	10.0	2.0	4.7	10.5	0.3	0.5	0.1	12.7	13.5	5.0	5.7

(*) Fonlar, özelleştirme kanunu kapsamına alınan kuruluşlar, Emlâk Bankası, belediyeler tarafından ve vakıf gelirlerinden finanse edilecek yatırımlar toplama dahil edilmştir.

TABLO 5 — YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN BÖLGESEL DAĞILIMI

	(Cari Fiyatlarla, Milyar TL)			
	1991		1992 (1)	
	Belge Sayısı	Tutarı	Belge Sayısı	Tutarı
Marmara	541	11.913	470	16.147
İç Anadolu	227	6.681	138	5.185
Ege	178	4.086	176	2.924
Akdeniz	169	4.416	88	2.578
karadeniz	181	1.864	81	2.109
Doğu Anadolu	191	1.673	35	684
Güneydoğu Anadolu	260	4.793	23	386
Çok Bölge	28	2.705	12	698
Toplam	1775	38.131	1023	30.711

(1) Ocak - Eylül Dönemi

1992 yılının Ocak-Eylül döneminde teşvik belgesine bağlanan yatırımların bölgesel dağılım içinde en büyük payı yüzde 52.6 ile Marmara, 16.9 ile İç Anadolu, yüzde 9.5 ile Ege Bölgeleri almaktadır. En az payı yüzde 2.2 ile Doğu Anadolu, yüzde 1.3 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi almaktadır.

TABLO 6 — 1991 YILINDA VERİLEN YATIRIM TEŞVİKLERİNİN BÖLGE İLLERİNE GÖRE DAĞILIMI

İller	Verilen Belge Adedi	Yatırım Tutarı (Milyon TL)	İstihdam (Kişi)
Adıyaman	49	899.288	3816
Ağrı	9	30.071	250
Bingöl	3	13.679	183
Bitlis	7	20.761	510
Diyarbakır	87	2.116.261	6683
Gaziantep (*)	—	—	—
Hakkari	0	0	0
Kars	17	198.369	1702
Mardin	31	314.570	1137
Muş	8	30.272	266
Siirt-7	23.588	750	—
Tunceli	2	2.821	48
Van	39	151.832	1445
Elazığ	37	222.213	14401
Erzincan	6	65.173	463
Erzurum	14	100.090	879
Şanlıurfa	28	728.133	2513
Malatya	49	838.412	2450
Batman	37	175.374	2708
Şırnak	3	9.937	71
Bölge Toplamı	433	5.940.844	40275
Türkiye Toplamı	1775	38.131.252	172186
Bölge Toplamının Türkiye Toplamına Oranı (%)	24.4	15.6	23.4

Tablo - 6 incelendiğinde, Bölgede 1991 yılında verilen 455 belgenin yatırım tutarının 5.940.844 milyon TL, yaratılan istihdamın ise 40275 kişi olduğu görülmektedir. Bu rakamları Türkiye geneliyle karşılaştırdığımızda bölgeye verilen belge adedi Türkiye genelinin yüzde 24.4'ünü, yatırım tutarı açısından yüzde 15.6'sını, yaratılan istihdam bakımından ise yüzde 23.4'ünü almaktadır. Bölgeye verilen yatırım teşvik belge sayısı toplam yatırım tutarı ve yaratılan istihdam bakımından, 1984 yılından bu yana bir artış görülmektedir.

GAP'A GENEL BAKIŞ

Gaziantep, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Siirt, Batman ve Şırnak illerini kapsayan GAP bölgesi, 73.863 km.lik alanla toplam ülke yüzölçümünün yüzde 9.5'ini, 5.274.794 kişiyle ülke nüfusunun yüzde 9.2'sini oluşturmaktadır. 1985-1990 arasındaki yıllık yüzde 3.9'luk nüfus artışıyla, yüzde 2.4'lük Türkiye ortalamasının üzerinde bir artış göstermektedir. GAP bölgesindeki yüksek nüfus artışının önemli nedeni ülke ortalamasının üzerinde olan doğurganlık oranıdır. Bu karakterin genel olarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi için geçerli olduğu söylenebilmektedir.

GAP bölgesindeki nüfusun yüzde 57.1'i kentlerde yaşamakta olup, bu oran yüzde 59.0 olan Türkiye ortalamasının altındadır. GAP nüfusu, bölge nüfusu gibi kırsal karakterlidir. Adıyaman, Mardin, Siirt ve Şırnak kırsal nüfusun en yoğun olduğu iller olarak göze çarpmaktadır. Nüfus yoğunluğu açısından ilk sırayı alan Gaziantep, yüzde 72'lik oranla kentli nüfusa sahip olup aynı zamanda en az göç veren il konumundadır. Bu arada, bölgedeki tüm illerden diğer bölgelere sürekli net dış göç söz konusudur. GAP'tan dış göçün büyük bir bölümü, bölgenin kendi içinde olup dış göçün Ankara, İstanbul, İzmir gibi metropolitan alanlara, bu arada dış göçün yarıdan fazlası Çukurova Bölgesine olmaktadır.

GAP bölgesi nüfus ve doğurganlık açısından ülkemizin yoğun bir bölgesini oluştururken; sağlıksız ve kontrolsüz artan nüfus sürekli göç veren bir özellik taşımaktadır. Hızlı nüfus artışı ve tarımda gitgide makinalaşmaya geçiş sonucu oluşan boş işgücü, yetersiz ekonomik gelişme ortamında işsizlik problemini arttıran faktörler olmaktadır. Başka bir ifadeyle tarıma dayalı geleneksel üretimden dolayı gelirin az olması, geniş hane halkı ve mevsimlik iş bulmadaki güçlükler bölge dışına göç eğilimini arttırmaktadır.

1990 verilerine göre GAP bölgesinde istihdam edilen nüfus, Türkiye'de istihdam edilen nüfusun yüzde 7'sini oluşturmaktadır. İstihdam edilen nüfusun bölgenin toplam nüfusuna oranı ise yüzde 35'tir. Bu oran yüzde 41 olan Türkiye ortalamasının altındadır. İstihdamın sektörel dağılımına bakıldığında, yüzde 5'i sanayi, yüzde 24'ü hizmetler, yüzde 71'i ise tarım sektöründedir.

İ.İ.B.K.nun verilerine göre GAP bölgesinde 73144 olan işsiz sayısı bölgeye verilen geçici kadroların etkisiyle 1991'de 58.583'e düşmüştür. Söz konusu geçici kadroların daimi işçi kadrolarına dönüştürülmesi büyük önem taşımaktadır.

Ekonomik yönden ülkemizin en geri kalmış bölgesini oluşturan GAP'ta sosyal açıdan da bu geri kalmışlığa paralel bir yapılanma söz konusudur. Bölgedeki eğitim ve sağlık hizmetleri, nitelikleri itibarıyla standartların çok altında olduğu gibi, nicelik olarak da bu alandaki ihtiyaçları karşılamaktan uzaktır.

1990 yılı verilerine göre GAP bölgesindeki okul çağı (ilk + orta + lise) nüfusun Türkiye'deki okul çağı nüfusuna oranı yüzde 11.9'dur. GAP bölgesinde okula giden nüfusun ülkemizde okula giden nüfusa oranı yüzde 8.4'tür. Bunun nedeni, GAP'taki okullaşma oranının Türkiye ortalamasının altında olmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de 1990'da okullaşma oranı yüzde 76.0 iken, GAP'ta bu oran yüzde 54.0'dır. Okullaşma oranının en yüksek olduğu il yüzde 62 ile Gaziantep, en düşük olduğu il yüzde 33 ile Şırnak'tır. Okuma-yazma bilmeyenlerin ortalaması ise yüzde 44.8'dir.

Eğitim hizmetlerinde görülen olumsuz göstergeler sağlık hizmetlerinde de görülmektedir. 1991 yılı itibarıyla bölgede 53 hastane, 5588 hastane yatağı bulunmaktadır. Türkiye nüfusunun yüzde 9.2'sini barındıran GAP, hastane sayısının yüzde 6'sına, hastane yatağı sayısının ise yüzde 5'ine sahiptir. Öte yandan bölgede 1179 olan yatak başına düşen nüfus 413 olan Türkiye ortalamasının yaklaşık üç katıdır.

KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖRELERE GENEL BAKIŞ

Kalkınmada öncelikli yöreler, ülkemizde az gelişmişlik düzeyi gösteren yörelerden oluşmakta olup, 1981 yılından itibaren 1. Derecede Öncelikli ve 2. Derecede Öncelikli yöreler olmak üzere iki ayrı il grubu olarak tesbit ve ilân edilmektedir.

Birinci Derecede öncelikli iller Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bartın, Batman, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Erzincan, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Şanlıurfa, Siirt, Şırnak, Tunceli, Van, Zonguldak (Karabük ve Ereğli ilçeleri hariç) 22 ilden; İkinci Derecede Öncelikli iller Malatya, Amasya, Artvin, Çankırı, Çorum, Elazığ, Erzurum, Kastamonu, Kahramanmaraş, Sinop, Sivas, Tokat, Yozgat, Zonguldak (Karabük ve Ereğli ilçeleri) 14 ilden oluşmaktadır. Ardahan ve Iğdır'ın ilavesi yanısıra, Erzincan ve Şanlıurfa'yla birlikte Artvin de Birinci Derecede Öncelikli Yöreler kapsamına alınmıştır.

Kalkınmada Öncelikli Yöreler ülke alanının yüzde 45.4'ünü kapsamakta, ülke nüfusunun ise yüzde yüzde 28.1'ini (15.851.957 kişi) barındırmaktadır. Ülkedeki toplam ilçe merkezlerinin yüzde 36.4'ü, köylerin yüzde 47.2'si bu yörelerde bulunmaktadır. Bu duruma göre, merkez ilçeler hariç ülkedeki toplam yerleşim sayısının yüzde 48.3'ünün kalkınmada öncelikli yörelerde yer aldığı görülmektedir. Buna karşılık sözkonusu yörelerde yer alan kırsal yerleşimlerin gelişmiş bölgelere oranla nüfusu çok daha az ve dağınıktır. Nüfusun az oluşu şehir merkezleri için de geçerli olup, bu yörelerdeki şehirli nüfusun ülke toplam şehirli nüfusa içindeki oranına bakıldığında yüzde 20.9 olduğu görülmektedir. Kırsal nüfus ise ülke toplam kırsal nüfusunun yüzde 38.2'sini teşkil etmektedir.

Kalkınmada Öncelikli Yörelerdeki işsiz sayısı iş ve İşçi Bulma Kurumu'nun 1991 verilerine göre

220.274 kişi olup, kayıtlı işsizlerin ülke toplamı içindeki yeri yüzde 26.7'sini oluşturmaktadır.

1980-1985 yılları arasında Kalkınmada Öncelikli illerin tamamı göç vermektedir. Sözkonusu yıllar arasında en fazla net göç veren illerin başında; Tunceli, (binde -114.79) Kars (binde -70.87), Gümüşhane (binde -50.28), Ağrı (binde -48.10). Sivas (binde -49.49) ve Artvin (binde -46.67) gelmektedir. Belirtilen dönemde en az göç veren il, net göç oranı binde -6.14 ile Hakkari olmuştur.

1991-1992 öğretim yılında ilkokullarda öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 30.8, ortaokullarda 50.4, genel liselerde 14.9, mesleki ve teknik liselerde 11.2, yüksek okulda ise 17.1 olmuştur. Alınan teşvik tedbirleri ve öğretmen rotasyon uygulaması ile eğitim faaliyetlerinde görece bir iyileşmenin sağlanabildiği söylenebilmektedir.

1990 yılında Kalkınmada Öncelikli Yörelerdeki 32 ilde 7293 ekim olup, ülke genelinin yüzde 14.4'ünü, teşkil etmektedir. Yataklı tedavi kurumlarındaki yatak sayıları ise toplam 19.652 olup, ülke genelindeki yatak sayısının yüzde 18.6'sını oluşturmaktadır.

Kalkınmada Öncelikli Yörelerde kamu yatırım harcama miktarlarının Türkiye toplamı içindeki paylarında azalma görülmektedir. Sözkonusu pay 1984'te yüzde 30.3 düzeyinde iken, bu pay 1991'de yüzde 28.7'ye düşmüştür. Kamu yatırım harcamalarına 1991 yılı sabit fiyatlarıyla bakıldığında, 1989 yılı hariç 1987-1991 döneminde azalmalar olduğu görülmektedir.

Kalkınmada Öncelikli yörelerde yatırım ödeneklerinin nakdi harcamaya dönüştürülmesi bakımından 1991 yılı nakdi gerçekleşme oranı yüzde 85.3 olmuştur.

BÖLGEDEKİ SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ İLE İLGİLİ TÜRK-İŞ GÖRÜŞLERİ

TÜRK-İŞ, ülkemizi, ülkemizin toplumsal hayatını işçi sınıfını doğrudan ilgilendiren alanlardaki sorunları ve bu sorunların çözümü doğrultusundaki çalışma ve mücadelesini çeşitli platformlarda sürdürmektedir. Başta siyasal iktidar olmak üzere, genel olarak toplumsal sorunlarımızla ilgili eleştiri ve önerilerimiz gerekçeleri ile birlikte parlamentoda temsil edilen siyasi partilere, çeşitli kurum ve kuruluşlara sunulmuştur. TÜRK-İŞ 16. Olağan Genel Kurulu Mevzuat ve Kararlar Komisyonu Raporunda geniş biçimle yer alan sorunların çözümü doğrultusundaki isteklerimizi 3 ana başlık altında toplayabiliriz:

1. Çoğulcu ve Özgürlükçü Demokrasi Yeniden ve Sağlıklı Bir Biçimde Kurulmalıdır.

2. İşçi Hak ve Özgürlükleri Önündeki Engeller Kaldırılmalıdır.

3. Sosyal Devlet ve Sosyal Adalet İlkelerine Dayalı Bir Ekonomik Politika Uygulanmalıdır.

Türkiye'nin temel sorunlarının çözümü için önerdiğimiz ve 3 ana başlık altında sunduğumuz istek-

lerimiz toplumsal uzlaşmanın, toplumsal barışın da çerçevesini çizmektedir. 'Giris' bölümünde altını çizdiğimiz gibi, ülkemizin temel sorunlarına bakıldığında; siyasal, sosyal ve ekonomik açılardan Doğu-Güneydoğu Anadolu Bölgemizün ülkemizin genel sorunlarından soyutlanamayacak ve fakat ülkemiz sorunları içinde önemli bir ağırlığı olan sorunlarla kuşatıldığı görülmektedir. Demokrasi, insan hakları, nüfus ve göç, işsizlik, yetersiz eğitim ve sağlık hizmetleri bölgelerarası milli ve kişi başına gelir eşitsizliği, yatırımların yetersizliği gibi sorunlar ilgili bölümlerde ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Esasen 20 Ekim 1991 tarihinde yapılan erken seçim öncesinde, siyasi partiler yurt ve bölge sorunları ve sorunların çözümü doğrultusundaki görüşlerine yayınladıkları seçim bildirgelerinde yer vermişlerdir. Bu görüşlerin önemli bir bölümü TÜRK-İŞ görüşleri olup, bunların bir bölümü koalisyon hükümetinin programında benzer ifadelerle yer almıştır. Hükümetin kurulmasından bu yana bir yılı aşan bir süre geçmiş olmasına rağmen 12 Eylül Anayasa'sının değiştirilmesi konusunda partiler arasında ciddi bir mutabakat sağlanamamış, 1980'li yıllardan devralınan olumsuz sosyo-ekonomik göstergeler büyük ölçüde sürmüş, demokratikleşme ve insan hakları konusunda bir mesafe alınamamıştır.

Hükümet programında yer alan görüş ve yaklaşımlar ile çalışanların toplumun büyük bir kesimin talep ve beklentileri arasındaki benzerlik hükümetin kuruluşunu izleyen ilk aylarda-ki siyasal iktidar sözkonusu dönemde "kürt realitesi"ni tanıdığını açıklamıştır - toplumda bir iyimserlik yaratmış, ancak hükümetin beklentileri karşılamak üzere yaptığı çalışmalara, hükümetin performansına bakıldığında aynı iyimser havanın sürdüğünü söylemek bugün için zorlaşmaktadır.

Siyasal iktidar tarafından "Demokratikleşme Yılı" olarak açıklanan 1993 yılının beklenti ve taleplerimize uygun uygulama ve değişikliklerin yapılacağı bir yıl olmasını diliyoruz. Ancak Hükümet tarafından 1993 yılının "Demokratikleşme Yılı" olarak açıklandığı bir ortamda, terör ve şiddet olaylarının tırmanma eğilimine girmesi, demokratikleşmenin önünde önemli bir engel olup, ülkemiz açısından karşı karşıya bulunulan tehlikenin boyutlarını da ortaya koymaktadır.

Bu görüş ve yaklaşım çerçevesinde Doğu-Güneydoğu Anadolu Bölgemizdeki sorunların aşılması için siyasal iktidarca alınması gereken önlemler şu şekilde sıralanabilmektedir.

1) Demokrasi ve İnsan Hakları;

- "12 Eylül Hukuku" diye nitelendirilebilecek hukuki düzenleme, uygulama ve kısıtlamalar süratle kaldırılarak demokratikleşme süreci hızlandırılmalıdır.
- Demokrasi, ülkemizin tüm bölgelerinde ve eksiksiz bir biçimde yeniden inşa edilmelidir.

- İnsan hakları ve özgürlükleri önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Düşünce, ifade ve inanç özgürlüğü önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- Ülkemize ve bölge halkına zarar veren terör ve şiddet hareketleri önlenmelidir.
- Olağanüstü Hal Yönetimine yol açan şartların ortadan kaldırılarak normal yönetim biçimine dönülmesi sağlanmalıdır.
- Köy koruculuğu uygulamasının yarattığı sorunlar dikkate alınarak, bu uygulama gözden geçirilmelidir.
- Sorunlar demokrasi ve insan hakları çerçevesindeki uygulama ve düzenlemelerle çözümlenmelidir.

2) İşçi Hak ve Özgürlükleri

- İşçi hak ve özgürlükleri önündeki engeller kaldırılarak uluslararası norm ve ilkelere uygun düzenlemeler yapılmalıdır.
- Tüm grev yasakları kaldırılmalıdır.
- Tüm çalışanların örgütlenme ve toplu sözleşme yapmalarını engelleyen uygulamalara son verilmelidir.
- Tarım işçileri yasal güvenceye kavuşturulmalıdır.
- İşten çıkarmalara ve taşeronlaşmaya son verilmelidir.
- İş güvencesi sağlanmalıdır.

3) Sosyal ve Ekonomik Önlemler

- Sosyal devlet ve sosyal adalet ilkelerine dayalı bir ekonomik politika uygulanmalıdır.
- Bölgesel kalkınma planları yapılmalıdır.
- Bölgede 'kırsal sanayi' oluşturulmalıdır.
- Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmeleri (KOSGEB) yaygınlaştırılmalıdır.
- Bölgede toprak reformu yapılarak, toprak dağılımındaki dengesizlikler adaletli bir yapıya kavuşturulmalıdır.
- Bölgede tarım reformu yapılarak, geleneksel tarımdan modern işletme tekniklerine geçilmesi ve verimlilik artırılmalıdır.
- Bölgelerarası gelişmişlik farkı ortadan kaldırılmalıdır.
- Yatırımlar artırılmalı ve hızlandırılmalıdır.
- Özel Kesimin yatırım yapması teşvik edilmelidir.
- Alınacak tedbirlerle iç göç önlenmelidir.
- Sağlık hizmetleri nitelik ve nicelik olarak artırılmalıdır.
- Eğitim hizmetleri nitelik ve nicelik olarak artırılmalıdır.
- Yeni istihdam alanları yaratılarak işsizliğin önüne geçilmelidir.
- Asgari ücret vergi dışı bırakılmalıdır.
- Vergi reformu yapılmalıdır.
- İşçi alacakları ödenmelidir.

Şubat'93 Gıda Harcaması...

• Dört kişilik ailenin gıda harcaması Şubat'93 de yüzde 3.8 oranında artarak 1.934.000.-Liraya ulaştı. Aile bütçesine bir aylık fiyat artışı nedeniyle gelen ek yük 71.000.-Lira

• Gıda harcaması tutarında yıllık artış oranı yüzde 56 düzeyine geriledi. Yılın ilk iki ayında fiyat artışı yüzde 7.6

Çalışanların yeterli bir yaşam düzeyini sağlayabilmek için yapması gereken zorunlu harcamalar içinde önemli bir ağırlığa sahip olan gıda harcaması tutarı süregelen fiyat artışlarıyla yüksek tutarlara ulaşmaktadır. Özellikle halkın çoğunlukla tüketmek durumunda olduğu temel mal ve hizmetlerdeki fiyat artışlarının devam etmesi çalışanların satınalma gücünde aşınmalara neden olmaktadır.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından, çalışanların yoğun olarak alış-veriş yaptıkları yerler dikkate alınarak, sürekli olarak yapılan piyasa araştırması sonuçlarına göre; Aile bütçesinin önemli bir bölümünü oluşturan asgari gıda harcaması tutarı Şubat'93 itibariyle bir önceki aya göre yüzde 3.8 oranında artış ile 2 milyon lira sınırına yaklaşarak 1.934.000.-liraya ulaşmıştır. Söz konusu artışın sadece Şubat ayında aile bütçesine getirdiği ek yük 71.000.-lira olmuştur.

Bilimsel veriler esas alınarak, farklı yaş grupları itibariyle oluş-

Hayat pahalılığının bir göstergesi de mutfak... insanların sağlıklı yaşamı için gerekli olan gıda ne olmalıdır? Beslenmeleri için ne oranda gıda harcaması yapmaları gerekir?

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi, Şubat'93 ayı içinde, bir ailenin gıda harcamasını tespit ederek, yaptığı çalışmayı açıkladı. Aşağıda Ankara kent merkezinde yaşayan 4 kişilik bir ailenin yapması gereken gıda harcamasına ilişkin araştırmayı sunuyoruz.

turulan gıda harcaması kalıbına göre dört kişilik ailenin yapması zorunlu asgari harcaması tutarının yıllık artış oranı ise 1992 yılı Ocak-Şubat dönemindeki seçim sonrası yüksek oranlı fiyat artışlarının etkisiyle Şubat'93 itibariyle yüzde 56 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablodan da görüldüğü gibi Şubat'92 / Şubat'93 arasındaki son 12 aylık dönemde meydana gelen yüzde 56 oranındaki artışın parasal ifadesi 696.000.-liralık ek bir harcamanın aile bütçesine yüklenmesidir. Yılın ilk iki ayında ise ek harcaması gereği 136.000.-liradır.

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere gıda harcamasındaki değişim genelde mevsim koşulları gibi nedenlerle dalgalanma göstermektedir. Son iki ay

AYLIK GIDA HARCAMASINDAKİ DEĞİŞİM (%)

Aylar	Önceki Aya Göre	Yılbaşına Göre	12 Aylık
Ocak 1992	9.4	9.4	86
Şubat "	5.4	15.4	81.8
Mart "	3.4	19.3	82.2
Nisan "	0.5	19.9	78.6
Mayıs "	3.0	23.4	77.5
Haziran "	0.8	24.4	69.1
Temmuz "	2.7	27.7	69.3
Ağustos "	4.2	33.1	72.4
Eylül "	8.4	44.3	76.0
Ekim "	6.0	52.0	72.0
Kasım "	3.6	58.5	70.0
Aralık "	5.7	67.6	67.6
Ocak 1993	3.6	3.6	58.6
Şubat "	3.8	7.6	56.0

itibariyle yıllık artışdaki düşüklük geçen yılın aynı dönemindeki yüksek oranlı artışla açıklanabilmektedir.

Bir işçi ailesinin dengeli ve yeterli beslenmesini asgari düzeyde sağlayacak tutarın 1.934.000.-liraya ulaştığı günümüzde, gıda dışında kalan konut, giyim, sağlık, ulaşım kültür gibi zorunlu harcamalar gözönünde tutulduğunda asgari ücret karşılığı çalışan geniş kitlenin karşı karşıya bulunduğu ekonomik ve sosyal problemlerin önemli bir boyutu ortaya çıkmaktadır.

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI (TL)

	Şubat'92	Aralık'92	Ocak'93	Şubat'93
— Yetişkin işçi	422.500,—	612.000,—	635.500,—	663.000,—
— Yetişkin kadın	265.000,—	384.500,—	397.500,—	412.500,—
— 15-19 Yaş grubu çocuk	340.000,—	490.000,—	510.750,—	526.500,—
— 4-6 Yaş grubu çocuk	210.500,—	311.500,—	319.250,—	332.000,—
	1.238.000,—	1.798.000,—	1.863.000,—	1.934.000,—

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

	TÜRK-İŞ Genel Bşk.: BAYRAM MERAL Bayındır Sokak No: 10 Tel: 433 31 25-26-27-28-29 ANKARA Fax: 433 68 09	14	DOK GEMİ-İŞ Gen. Bşk.: NAZIM TUR Büyük Langa Fabrika Sokak Necmibey İşhanı No: 18 Tel: 517 12 78 (3 hat) Yenikapı/İSTANBUL Fax: 517 13 85
01	TARIM - İŞ Gen. Bşk.: SABRİ ÖZDEŞ Necatibey Cad. 22 Tel: 231 78 56-57-58-59 Sıhhiye/ANKARA Fax: 229 85 92	15	TÜRKİYE YOL - İŞ Gen. Bşk.: BAYRAM MERAL İstanbul Cad. No. 58 İskitler / ANKARA Tel: 342 22 40 - 51 Fax: 341 27 05
02	TÜRKİYE MADEN İŞ Gen. Bşk.: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strazburg Cad. 7/3-4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: 231 73 55-56-57 Fax: 229 89 31	16	TEŞ-İŞ Gen. Bşk.: FARUK BARUT Meşrutiyet Cad. Karanfil Sokak 34 Fax: 418 58 89 Tel: 417 84 57-58-59 - 418 58 89 Bakanlıklar/ANKARA
02	GENEL MADEN-İŞ Gen. Bşk.: ŞEMSİ DENİZLER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel: 51 23 12 - 51 20 02 ZONGULDAK Fax: 53 66 35	17	TEZKOOP-İŞ Gen. Bşk.: AHMET TAMER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 2/16 Tel: 231 74 94 (6 Hat) Sıhhiye/ANKARA Fax: 231 74 99
03	PETROL-İŞ Gen. Bşk.: MÜNİR CEYLAN Yıldız Posta Cad. Evren Sitesi D Blok Tel: 274 88 96 (4 Hat) Gayrettepe/İSTANBUL Fax: 274 74 46	17	TÜRK KOOP-İŞ Gen. Bşk.: AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Fax: 229 58 36 Tel: 230 08 55 - 229 44 80 Yenisehir/ANKARA
04	TEKGIDA-İŞ Gen. Bşk.: ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel: 264 49 96-97-98 Levent/İSTANBUL Fax: 278 95 34	18	TÜMTİS Gen. Bşk.: SABRİ TOPÇU İnkilap Caddesi No: 35/1 Aksaray-İSTANBUL Tel: 530 07 43 Fax: 588 26 20
05	ŞEKER-İŞ Gen. Bşk.: HİKMET ALCAN Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar/ANKARA Tel: 418 42 73-74 - 418 19 88 Fax: 425 92 58	19	DEMİRYOL-İŞ Gen. Bşk.: ENVER TOÇOĞLU Necatibey Cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel: 231 80 30-31 ANKARA Fax: 231 80 32
06	TEKSİR Gen. Bşk.: ŞEVKET YILMAZ Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Kat: 5-6 Tel: 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax: 435 78 26	20	TÜRKİYE DENİZCİLER Gen. Bşk.: TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel: 244 48 38 - 249 56 29 Tophane/İSTANBUL Fax: 244 52 21
07	DERİ-İŞ Gen. Bşk.: YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax: 5286207 Tel: 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray/İSTANBUL	21	HAVA-İŞ Gen. Bşk.: ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax: 571 90 51 Tel: 572 25 98 - 572 35 27 Bakırköy/İSTANBUL
08	AGAC-İŞ Gen. Bşk.: GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. No: 20/22-23 Fax: 231 52 19 Tel: 229 53 95 - 229 08 27 Sıhhiye / ANKARA	22	LİMAN-İŞ Gen. Bşk.: HASAN BİBER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel: 231 74 18-19 Fax: 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA
09	SELÜLOZ-İŞ Gen. Bşk.: MİTHAT SARI Ömerağa Mah. Hürriyet Cad. Işılay Apt. Kat: 1 Tel: 118 99 - 134 50 İZMİT Fax: 134 51	23	HABER-İŞ Gen. Bşk.: CENGİZ TEKE Tuna Cad. 30/8 Fax: 434 57 04 Tel: 431 90 44-45 Sıhhiye / ANKARA
10	BASIN-İŞ Gen. Bşk.: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No. 26/6-7 Fax: 229 43 15 Tel: 230 29 08 - 229 85 65 Sıhhiye / ANKARA	24	SAĞLIK-İŞ Gen. Bşk.: MUSTAFA BAŞOĞLU Necatibey Cad. 23/9-10 Tel: 231 80 45 Fax: 230 23 96 Sıhhiye / ANKARA
11	BASİSEN Gen. Bşk.: METİN TIRYAKIOĞLU İstiklâl Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel: 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax: 252 38 35	25	TOLEYİS Gen. Bşk.: CEMAL BAKINDI İnebey Mh. Küçük Langa Cd. No.16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel: 530 73 82-585 52 07 Aksaray-İSTANBUL Fax: 530 72 99
11	BASS Gen. Bşk.: TURGUT YILMAZ Sümer Sokak 29 Fax: 229 13 03 Tel: 230 13 71 - 230 20 28 Demirtepe / ANKARA	26	TÜRK HARB-İŞ Gen. Bşk.: İZZET ÇETİN İnkilap Sokak 20 Fax: 417 13 64 Tel: 417 50 97-98-99 - 434 20 02 Kızılay / ANKARA
12	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Gen. Bşk.: TAMER ERALAN Necatibey Cad. No: 20 Kat: 4 Fax: 231 89 36 Tel: 231 72 30 (5 hat) Sıhhiye / ANKARA	27	TGS Gen. Bşk.: ORHAN ERİNÇ Basın Sarayı Kat: 2 Fax: 511 48 17 Tel: 527 85 34 Çağaloğlu / İSTANBUL
12	KRİSTAL-İŞ Gen. Bşk.: İBRAHİM EREN Kazancı yolu, Ağaçağı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel: 251 95 77 (3 Hat) 80090 Taksim / İST. Fax: 151 95 79	28	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Gen. Bşk.: FUAT ALAN Yeni Selim Paşa Sokak 62 Fax: 513 93 66 Tel: 513 82 54-55-56 Aksaray / İSTANBUL
13	TÜRK-METAL Gen. Bşk.: MUSTAFA ÖZBEK Akıncılar Sokak No: 14 Tel: 231 79 40 (4 hat) Maltepe / ANKARA Fax: 229 77 14		TÜRK-SEN Gen. Bşk.: ÖNDER KONULOĞLU 7 A Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Fax: 9 (5-20) 87 831 Tel: 72 444 Lefkoşe / KIBRIS